יידן, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטן

נייער פאלקסבלאט

№ 1 | Łódź, Poniedziałek 1 stycznia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג י״ד טבת תרצ״ד | № 1

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אלפוילישע מזרחי-קאנפערענץ נעכטען געעפנט געווארן אין ווארשא

300 דעלעגאטען פון גאנץ פוילען. — בעגריסט האבען פרעז. נחום סאקאלאוו און לייב יפה

ווארשא, 31 (יט״א טעלעפאניש)

היינט האט זיך אין ווארשא געעפנט די אלפוילישע קאנפערענץ פון „מזרחי". געקומען זיינען 300 דעלעגאטען. די קאנפערענץ האט געעפנט הרב בראט, מיט א פאליטישען רעפעראט אין אריום געדריקטע פיבמאן פון ארץ־ישראל. בעגריסונגען האבען געהאלטען פרעז. נחום סאקאלאוו, לייב יפה א. אנד.

ווארשא, 31 (ספ. טעל.)

היינט 4 באכמיטאג האט זיך געעפנט די מזרחי־קאנפערענץ. עס זיינען געקומען 300 דעלעגאטען.

עס זיינען אויך געקומען אנ׳ערך 1000 געסט, און צווישען זיי א סך פון אויסלאנד, און פיל רבנים ובתוכם דער ראבינער נוראק פון ריגע און הרב פישמאן פון ירושלים.

פרעז. סאקאלאוו האט געהאלטען א גרויסע רעדע וועגען דעם ערמאדעטען רומענישען פרעזידענט דוקא, און וועלכען ער האט כאראקטעריזירט אלס פריינד פון יידען און פון דער א״י־אידעע.

בעת דער דעלעגאט לייב יפה האט גענומען א ווארט אין נאמען פון קרן היסוד איז אויסגעבראכען א סקאנדאל. די מזרחי־דעלעגאטען האבען איהם נישט געלאזט קומען צום ווארט, און דער פארזיצער, הרב בראט האט געדראהט דעריבער אז ער וועט שליסען די קאנפערענץ.

הרב נוראק פון ריגע האט גערעדט וועגען דער לאגע פון די יידען אין דער גאנצער וועלט און בעיקר וועגען דייטשלאנד.

די קאנפערענץ וועט דויערן עטליכע טעג.

נאך דער טראגישער עראפלאן־קאטאסטראפע אין בעלגיען

בריסעל, 31 (ספ. טעל.)

אין שייכות מיט דער טראגישער קאטאסטראפע פון סאבענא־פאסאזשיר־עראפלאן „אפאלא" אין בעלגיען דערוויסט מען זיך, אז דער קלאפ. סוב׳ם עראפלאן איבער׳ן ראדיא־סלופ איז געווען אזוי שטארק אז ער איז תיכף אין פלאמען ארונטערגעפאלען אויף דער ערד.

אלע 8 פאסאזשירען און דעם ראדיא־טעלעגראפיסט האט מען געפונען פארברענטע אויף קוילעל.

דער טורעם פון דער ראדיא־סטאנציע אין דער הויך פון 285 מעטער איז געווען בעלויכטען. די אויספארשונגס־קאמיסיע איז זיך משער, אז דער נעפעל איז געווען אזוי געדיכט, אז דער פילאט האט נישט געזעהען דעם טורעם בעת דעם טראגישען צוזאמענשטויס.

* * *

דער אומגעקומענער ייד. האלפערן פון „פע פע גע", ווי מיר דערוויסען זיך, איז געווען גוט בעקאנט אין לאדז, וואו ער פלעגט אפט קומען אין געשעפטליכע אנגעלעגענהייטען.

דעפוטאט דובין פון לעטלענדישען סיים אין ווארשא

ווארשא, 31 (יט״א) טעלעפאניש)

קיין ווארשא איז געקומען דער דעפוטאט פון לעטלענדישען סיים דובין.

געעפנט די קאנפערענץ פון די ווארשאווער ציוניסטען

ווארשא, 31 (טעלעפאניש)

אין זאל פון דער לאנדקענטשאפט־געזעלשאפט האט זיך געעפנט די 6־טע קאנפערענץ פון די ווארשאווער ציוניסטען.

עס איז א״ומגערעדט געווארען א גאנצע רייהע לאנדעס־פראגען.

לאנדעס-צוזאמענפאהר פון „יבנה"

ווארשא, 31 (טעלעפאניש)

עס איז געעפנט געווארען דער לאנדעס־צוזאמענפאהר פון דער מזרחי־ערציהונגס אינסטיטוציע „יבנה".

איבערראכטאג — אלפוילישער קאנגרעס פון דער „אגודה"

ווארשא, 31 (טעלעפאניש)

איבערמארגען דינסטאג עפענט זיך אין קאמערשאל טעאטער דער אלפוילישער קאנגרעס פון דער „אגודה".

עס ווערען דערווארט א פאר הונדערט דעלעגאטען און געסט פון דעם גאנצען לאנד.

באמבעס אין בארצעלאנא

פאריז, 31 (ספ. טעל.)

פון בארצעלאנא ווערט מען מודיע: צוויי באמבעס האבען אויפגעריסען אין טוריסטען־רעסטאראנטען, דערביי זיינען דריי א ״נייטער" שטארק פארוואונדעט געווארען.

געשטארבען איינער פון די ערשטע חובבי-ציון

ירושלים, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

אין עלטער פון 75 יאהר איז געשטארבען איינער פון די ערשטע חובבי ציון, מנחם מענדעל וואלמאן פון ווארשא. קיין ארץ־ישראל איז ער געקומען אין יאהר 1928. וואלמאן איז דער מחבר פון א גאנצע רייה העברעאישע ביכער.

25 טויזענד געשעפטס-לאקאלען פוסטעווען אין בערלין

נישטא קיין שום רעפלעקטאנטען

בערלין, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

בלויז אין בערלין שטעהען ליידיג 25 טויזענד געשעפטס־לאקאלען. ד. ה. א דריטעל פון אלע געשעפטס־לאקאלען אין בערלין. אויף די ליידיגע לאקאלען געפונען זיך נישט קיין שום רעפלעקטאנטען.

געבעלס איבערגענומען די השגחה

איבער די קינאגעזעלשאפט־בארען

בערלין, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

דער מיניסטער געבעלס האט איבערגענומען די אויפזיכט איבער די סינעמאטאגראף־בארען.

אריער-פאראגראף ווערט נישט אפגעשאפט

בערלין, 31 (יט״א טעלעגראפיש)

אין די אפיציעלע קרייזען בעהויפטעט מען, אז דער אריער־פאראגראף, וועט אויפ׳ן נייעם יאהר נישט געענדערט ווערען.

שוין די טעג

הויבט זיך אן צו דרוקען אין

„נייעם פאלקסבלאט"

דער נייער ראמאן,

וועלכער וועט אין א״אויסערגעוועהנליך שפאנענדער פארם געבען א בונט בילד פון די איבערלעבענישען, וואס עס האבען אדורכגעמאכט א רייה לאדזער יידען אין דעם פינסטערען מיטעלאלטערליכען היטלער-לאנד.

מיט א פערכאפטען אטעם וועלען די לעזער פונ׳ם ראמאן נאכפאלגען דעם לויף פון די געשעהענישען אויף ביידע זייטען גרעניץ פון די שכנ׳ישע צוויי לענדער.

די ריהרענדע טראגישע ליבע פון א יונג דייטש קריסטליך מיידעל מיט א לאדזער יידישען יונגענמאן, וואס וועט בעשילדערט ווערען אין דעם ראמאן, וועט זיכער פערבלייבען א דאקומענט פון אונזער פערפלאנטערטער, ווילדסטער צייט!

סענסאציאנעל, שפאנענד אריגינעל

וועט זיין

דער נייער ראמאן

אין

„נייעם פאלקסבלאט"

סמארשי פעלדשער

A. Neumark

האט זיך איבערגעצויגען אויף

28 פאלודניאווא 28

טעלעפאן 163-46

נעמט אן פון 8.30־10 פריה און 2–4 נ.מ.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען.

אונזער טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער שווערגעטראפענער פרוי רבקה לוקין און קינדער צוליב׳ן טויט פון איהר מאן און זייער פאטער

צאלקע נ״ע

וועלכער איז יאהרען־לאנג געשטאנען אין דער שפיץ פון אונזער פעראיין. עהרע זיין אנדענקען!

אין נאמען פון פעראיין פון די

זאדע־וואסער־פאבריקאנטען אין לאדז

אבראם נוימאן, 6־טר שערפיין 27.

7111

טיף געריהרט צוליבן טראגישען טויט פון

נ״ע סאמועל האלפעריז

פרעזעס און גרינדער פון דער פירמע „פע־פע־גע" אין גרודזשאנדז

דריקען מיר אויס מיטגעפיהל דער פאמיליע און זיינע נאהענטסטע.

Łódzki Skład Komisowy Wyrobów „PE-PE-GE"

wł. H. PRAWDA.

7105

קאָנפערענץ פון דער קלײנער אַנטאַנט

בוקאַרעשט, 31 (ספּ. טעל.) לויט אינפאָרמאַציעס פון פּאָליטישע קרײזען, וועט די פערזאַמלונג פון דער קלײנער אַנטאַנט פאָרקומען דעם 8, 9 און 10 יאַנואַר אין זאַגרעב. דעם פּרעזידיום אויף דער ערשטער פערזאַמלונג זאָל האָבען דער קעניג אלעקסאַנדער.

די ערשטע ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ פון די מלוכות פון דער קלײנער אַנטאַנט וועט פאָרקומען אין פּראַג דעם 12 יאַנואַר.

דראָהענדע סיטואַציע אין גריכענלאַנד

אַטען, 31 (ספּ. טעל.) בעכטען אין די אָוועגד־שעה'ן איז דאָס הויז טוב'ס געוועזן. פרעמיער און אַנפיהרער פון די ליבעראַלען, ווענידעלאָס אַרומגעריגעלט געוואָרען דורך 50 בעאַמטע פון דער געהיים־פּאָליציי.

די פּאַרדענונג וועגען דעם איז אויסגע געבען געוואָרען אין דעם מאָמענט, ווען איב'ם פאַרלאַמענט זענען פאָרגעקומען לעבהאַפטע דעבאַטען איבער דער אינערליכער לאַגע פון'ם לאַנד. א סברא, אַז מ'איז מיט דער [illegible] אויסגען, אז ווענידעלאָס זאָל פערלאָזען דאָס לאַנד.

בכלל איז די פּאָליטישע סיטואַציע א זעהר אָנגעשטרענגטע.

52 פּראָצ. יודישע און 48 פּראָצ. אַראַבישע פּראַקטיצירענדע אַדוואָקאַטען אין א"י

ירושלים (יט"א) לויט אינפאָרמאַציעס, וואָס יט"א האָט בעקומען פון העכסטען געריכט, האָבען אין א"י רעכט צו פּראַקטיצירען 206 יודישע און 155 אַראַבישע אַדוואָקאַטען. זײער רעכט צו פּראַקטיצירען נוצען אָבער אויס בלויז 167 יודען און 152 אַראַבער, אַזוי אַז יודען מאַכען אויס אין אַדוואָקאַטען־שטאַנד 52 און אַראַבער — 48 פּראָצ.

אין יאָהר 1934 מוזען אַלע יודען אין דײטשלאַנד פערניכטעט ווערען
יאָהר־איבערזיכט אין נאַצ. סאָצ. „שטירמער"

בערלין, 31 (יט"א טעלעגראַפיש) די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע צײטונג „דער שטירמער", מאַכענדיג דעם איבערזיכט פון פערגאַנגענעם יאָהר, פיהרט אויס, אז אין יאָהר 1933 איז נאָר געבראָכען געוואָרען די יודישע הערשאַפט, און אין יאָהר 1934 וועט מען די יודען אינגאַנצען פערניכטען.

די סאָוויעטען אויף דער ענט־וואָפנונגס־קאָנפערענץ

ריגע, 31 (ספּ. טעל.) פון מאָסקווע איז מען מודיע, אַז דער קאָמיסאַר ליטווינאָוו וועט פערזענליך אָנפיהרען מיט דער סאָוויעטישער דעלעגאַציע אויף דער סעסיע פון דער הויפּט־קאָמיסיע ביי דער ענטוואָפנונגס קאָנפערענץ, וואָס וועט פאָרקומען אין דער אַנדערער העלפט יאַנואַר אין גענף.

אַלס צווייטער דעלעגאַט פון סאָוויעט־רוסלאַנד וועט זיין דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז, דאָווגאַלעווסקי.

נאָך דער ערמאָרדונג פון רומענישען פּרעמיער

בוקאַרעשט, 31 (ספּ. טעל.) פּאָליציי האָט היינט אינדערפריה אַרעסטירט נעבען סינאַיאַ איינעם פון די מיטהעלפער פונ'ם מערדער קאָנסטאַנטיניעסקו. נאָך א צווייטער איז אַרעסטירט געוואָרען אין א צוג, וואָס איז בעגאַנגען קיין בוקאַרעשט.

אויפן וואָגזאַל אין סינאַיאַ האָט נעכטען אויפגעריסען א פּעטאַרדע. דערביי איז פערוואונדעט געוואָרען א קינד, וואָס האָט זיך געפינען אין דער נאָהענט.

בוקאַרעשט, 31 (ספּ. טעל.) אין דעם מאָמענט, ווען דער צוג, וואָס האָט געפיהרט דעם דערמאָרדעטען פּרעמיער האָט זיך גערירט פון דער סטאַציע סינאַיאַ, האָט זיך דער שוואָגער פון דעם דערמאָרדעטען א וואַרף געטון מיט א רעוואָלווער אויפן מערדער קאָנסטאַנטינעסקו. דער רעוואָלווער האָט אויסגעשאָסען, אָבער מחמת דעם, וואָס די האַנט האָט ביי דעם שיסער געציטערט, איז קאָנסטאַנטינעסקו בלויז לײכט פערוואונדעט געוואָרען אין א האַנד.

דער אַטענטאַט אין סינאַיאַ
דער מאָרד פון דער היטלעריש־יודענפרעסערישער „אײזערנע גוואַרדיע"

ערשט דעם 20 דעצעמבער זענען אין רומעניען פאָרגעקומען די וואַהלען צום פּאַרלאַמענט. דאָס זענען געווען די ערשטע וואַהלען זייט דער קעניג קאַראָל האָט איבערגענומען די מאַכט.

די ערשטע וואַהלען אין יאָהר 1930 האָבען געגעבען א מעהרהייט דעם רעגירונגס־לאַגער, דאָס הייסט די נאַציאָנאַל־פּויערישער פּאַרטיי פון מאַניו, אָבער שוין אין צווייטען יאָהר איז אַלס פּרעמיער בעשטימט געוואָרען דער פּראָפ. יאָרגאַ און די וואַהלען אין יאָהר 1931 האָבען געגעבען א גאַנץ אַנדערען רעזולטאַט. די רעגירונגס־פּאַרטיי פון פּראָפ. יאָרגאַ האָט בעקומען א געוואַלדיגע מעהרהייט, בעת די פּאַרטיי פון מאַניו איז געפאַלען ביז א מינימום. פּראָפ. יאָרגאַ האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט די פינאַנציעלע שוועריגקייטען און איז אָפּגעטרעטען אין יאָהר 1932, דעמאָלס האָט דער קעניג קאַראָל בעשטימט צום דריטען מאָל וואַהלען, דאַ האָט ווידער בעקומען א מעהרהייט מאַניו און די שטאַרקסטע אָפּאָזיציאָנעלע גרופּע איז געווען די ליבעראַלע פּאַרטיי וועלכע איז געפיהרט געוואָרען דורך דעם איצט ערמאָרדעטען פּרעמיער דוקאַ. איצט ביי די פירטע וואַהלען איז מאַניו ווידער געבליבען אין א קלײנער מינדערהייט, מיט וואָס קען מען פערטײטשען די דאָזיגע וואַקלונגען, קורם־כל מיט דער וואַהל־אָרדינאַציע, וועלכע גיט 50 פּראָצענט מאַנדאַטען אַלס פּרעמיע די, וועלכע בעקומען 40 פּראָצענט פון דער אַלגעמײנער צאָהל שטימען. איצט האָט די רעגירונגס־פּאַרטיי בעקומען די מעהרהייט, די הויפּט־אָפּאָזיציאָנעלע גרופּע איז די פּאַרטיי פון מאַניו, ווײטער קומט די גרופּע פון לופּו, די אַנטיסעמיטען פון קוזא, יונג־ליבעראַלען א. א.

ס'איז פערשוואונדען פון פּאַרלאַמענט די אַמאָליגע מעכטיגע פּאַרטיי פון אַווערעסקו. ס'האָבען נישט בעקומען קיין מאַנדאַטען די סאָציאַליסטען און נישט די ציוניסטען. די דײטשען האָבען דערהאַלטען אַזוי גוט ווי די אונגאַרן. זײער איצטיגען בעגריף, צווישען די דײטשען זענען פערהאַן צוויי ריכטונגען: א מעסיגע וואָס זוכט א פערשטענדיגונג מיט די רומענער און א היטלערישע, וועלכע וואַקסט שטאַרק. היטלער האָט אויך געפינען אַנהענגער צווישען די רומענער, די אַנטיסעמיטישע „אײזערנע גוואַרדיע" פון קאָדרעאַנו, לויבט עפענטליך די מעטאָדען, וועלכע ווערען אָנגעווענדעט אין דײטשלאַנד און שניידט זיך אויך צו דער מאַכט דורך טעראָר. די רעגירונג האָט אָבער געפּסלט די ליסטעס פון דער „אײזערנער גוואַרדיע" און אומגעזעצליך ערקלעהרט די גאַנצע אָרגאַניזאַציע. די אַנהענגער פון קאָדרעאַנו האָבען זיך טײלווײז אָפּגעהאַלטען פון שטימען און טײלווײז אונטערשטיצט די אַנדערע אַנטיסעמיטישע גרופּען. די שנאה צו דער רעגירונג איז אָבער כסדר געוואַקסען, ס'איז געווען בעקאַנט, אַז די „אײזערנע גוואַרדיע" איז פעהיג צו דעם עקעלהאַפטען טעראָר, דער אַטענטאַט אין סינאַיאַ איז דער בעסטער בעווייז דערפאַר.

אַלע יודען וואָס זענען „שעדליך" פאַר דײטשלאַנד
פערלירען די בירגערשאַפט־רעכט

בערלין, 31 (יט"א טעלעגראַפיש) לויט דעם נײעם בירגערשאַפט־געזעץ, ווערען צוריקגעצויגען די בירגער־רעכט, נישט נאָר פון די מזרח־יודען, נאָר אויך פון אַלע דײטשע יודען וואָס זענען „שעדליך" פאַר די אינטערעסען פון דער מלוכה. די רעכט פערלירען די יודען וואָס האָבען חתונה געהאַט מיט אַרישע פרויען און די אַריערינס וואָס האָבען חתונה געהאַט מיט יודען.

די, וואָס וועלען פערלירען די בירגער־רעכט וועט אַרויסגעגעבען ווערן מלוכהלאָזיגקייטס־פּעסער. פיל טויזענדער אַזעלכע יודען בעמיהען זיך, מ'זאָל זיי לאָזען וואוינען אין דײטשלאַנד, און מ'זאָל זיי ערלויבען צו אַרבײטען.

שײטלען
מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שײטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען

ביי **קערש**, סקווערא 15

כעמיש־באַקטעריאַלאָגישער לאַבאָראַטאָריום

מ. שאַץ

לאָדז, פּעטריקאַווער 37. טעל. 230-85

פיהרט אַדורך זעמטליכע ערצטליכע אַנאַליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א

כירורגישער קאַבינעט

Dr. med. פון

A. FORSZANSKI

Piotrkowska 101

tel. 210-76

נעהמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 אָוונט אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, קוואַרץ, דיאַטערמיע א. ז. וו.

לעטשניצע - פּרייזען.

Dr.

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז־קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אָוו.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 6—9 אָוונט.

זונטאָג פון 10—1 בײטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אַרבײטסלאָזע לעטשניצע־פּרייזן

פאַר

גאָלד, בריליאַנטען

און לאָמבאַרד־קוויטען צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאַר פיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

וויכטיג פאַר דער לאָדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז איז ערעפענט געוואָרען דאָס

אַמבולאַטאָריום

ביים פעראיין „עזרת עניים"

נאַדלודקאַ 8, טעל. 153-99

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

שיקט אַרויס דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים

ווי אויך **דענטיסטישע הילף**

נאָטשטשעקעס אין דער אַמבולאַטאָריע און אויסער דער אַמבולאַטאָריע פאַר א מינימאַלען אָפּצאָהל

נעהמט אויך אָן גבורטען אין אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.

די פערוואַלטונג.

וואַרנונג פון לאָדזער ראַבינאַט!

פאָלגענדע קצבים זענען גע'אסר'ט געוואָרען דורכ'ן ראַבינאַט צוליב'ן פערקויפען פלייש פון פרעמדער שחיטה:

1) משה סעראַקי, פראַנציסקאַנער 26
2) משה נאַרשקאָוויץ, בזשעזשינער 60
3) ליפּמאַן ראָזענבלום, לאַגעווניצקאַ 16
4) אפרים עפּשטיין, אַנדזשעיאַ 27
5) וועלוויל גרינשפּאַן, נאָלובנאַ 53
6) בנימין זאַקס, טאַרגאָוואַ 43
7) אלי' לאַסמאַן, זשגאָוסקאַ 7
8) ליבוש ווידאַווסקי, זשגאַווסקאַ 89

מיר האָבען אָפּגערופען פון די אויבענדערמאָנטע יאַטקעס די מנקרים און משגיחים און יוער עס וויל נישט נכשל ווערען אין מאכלות אסורות טאָר דאָרט נישט קויפען קיין שום פלייש.

ועד הרבנים לעדת לאָדז.

לאָדז, י"ג טבת תרצ"ד.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. א. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

LECZNICA
chorób uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס אָרדינירען די דאָקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

שוואַרצבערג'ס

בעוואוסטע קאַפּעלושען־ווערקשטעל

ביז איצט פּיעטריקאָווער 50, געפינט זיך איצט

6־ער שערפּיען 30

(בענעדיקטאַ), פּראָנט, געוועלב

עמפּפעהלט א גרויסען אויסוואַהל פון

דאַמען און מענער־היט

בעמערקונג: אַלע רעפּעראַטורען, וואָס זענען געגעבען געוואָרען אויפ'ן אַלטען אַדרעס קענען לויט'ן נײעם אַדרעס אויסגעקויפט ווערען.

דאָס אָרטאָדאָקסישע גימנאַזיום

„בית־אולפנא"

פּיעטריקאָווער 111, טעל. 176-46

איז מודיע, אַז אויפ'ן 2־טען האַלב־יאָהר ווערען אָנגענומען שילער אין אַלע קלאַסען. פאַר די שילער, וועלכע זענען נישט פאַרבערייט אין די יודישע למודים, זענען אײנגעאָרדענט ספּעציעלע אָוונער־קורסען פאַר אַלע יודישע למודים פון עברי ביז תלמוד.

די עקזאַמענעס הויבען זיך אָן דעם 16 סטימשען 1934 ג' פ' בא כ"ט טבת. די קאַנצעלאַריע איז אָפען אין די צייט פון פעריען פון 1 סטימשען זונטאָג, דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 10 ביז 1 פאַרמיטאָג.

די דירעקציע און די פערוואַלטונג.

כירורגישער קאַבינעט

Dr. med. M.

Eljasberg

80 פּיעטריקאָווער 80

טעל. 117-87.

נעהמט אָן פון 3–5 נאָכמיטאָג.

אויערן, נאָז און האַלז־קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11–2 און פון 5–8 אָוונט.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 1 יאנואר 1934

דאס יאהר 1933

די אינטערנאציאנאלע פאליטיק און די ווירטשאפטליכע אינטערעסען

דאס יאהר 1933 האט זיך אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק אנגעהויבען אויף אָפּטימיסטישע נאָטעס, ווייל מ'האט געקענט רעכענען אז גאַרנישט ערגערס וועט קענען פאַסירען. באַלד ווי יאַפּאַן איז אַרויסגעטרעטען פון דער פעלקער־ליגע, און די גרויסע פעלקער־שיף געבליבען ליגען אויף איין אָרט, די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ איז געבליבען שטיין אויף א טויטען פונקט. וועגען דער רעוויזיע פון די גרענעצען האט מען גערעדט, די דייטשען האבען געהאט א גוטע פּאָזיציע אין די ענינים פון באַוואָפנונג, ביי דער מאַכט אין דייטשלאַנד איז געשטאַנען די רייכסווער בראש פון גענעראַל פאָן שלייכער, נאָך פאָן־פּאַפּען האט שלייכער אנגעהויבען א דיפּלאָמאַטישע אַקציע, וועלכע האט זיך געדוכט איז אויסגערעכענט אויף א לענגערע צייט. מ'האט דעריבער געקענט רעכענען, אז קיין ערגערע זאַכען ווי אין יאהר 1932 וועלען שוין נישט געשעהען.

דערווייל איז געשעהען אנדערש. אין דייטשען „הערען קלוב" האט מען געוועבט א פּאַרשווערונג געגען דעם „סאָציאַלען גענעראַל" שלייכער, מ'האט גענומען געפּאַנגען דעם אַלטען הינדענבורג, וועלכער האט

דערפיהרט היטלער'ן צו דער מאַכט.

פּערלאָזען דורך זיינע נאָהענטע חברים און דורך די סאָציאַליסטען, האט שלייכער געמוזט אָפּטרעטען. הינדענבורג האט גערופען צום רודער היטלער'ן, איבערגעבענדיג איהם און זיין קליקע די פולע מאַכט אין דייטשלאַנד. אַלע צווייגען פון די קאָמוניסטען, סאָציאַליסטען און בירגערליכע דעמאָקראַטען וועגען דעם קאַמף, וועלכען זיי וועלען פיהרען מיט היטלער'ן, אויב ער זאָל קומען צו דער מאַכט האבען זיך נישט רעאַליזירט. אין קיין שום מאָמענט האט מען נישט בעמערקט קיין אַקטיווען ווידערשטאַנד. היטלער האט מיט דער גאַנצער לייכטקייט אדורכגעפיהרט די היסטאָרישע רעוואָלוציע, וועלכע האט בעקומען אַזעלכע הויכע נעמען ווי „דאס ערוואַכען פון דייטשלאַנד" אָדער „דייטשע נאַציאָנאַלע רעוואָלוציע". פון דעם מאָמענט אָן איז די אייראָפּעאישע פּאָליטיק געוואָרען שטאַרק אָנגעשטרענגט און דעזאָריענטירט, הגם מ'האט זיך געקענט שוין פון לאַנג ריכטען אויף דעם, אז היטלער וועט קומען צו דער מאַכט. צוליב דער דאָזיגער

טרויעריגער און ווילדער פאַרשטעלונג

פון דער גערמאַנישער וועלט, איז אייראָפּע געבליבען שטעהען הילפלאָז און דערשראָקען. בערלין האט מיטאַמאָל אַרויסגעריסען די איניציאַטיווע ביי די לענדער, וועלכע האבען געלייטעט מיט דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק און האט אנגעהויבען צו דיקטירען איהר ווילען. אין אָנהויב האט מען געקענט מיינען, אז די דיקטאַטור האט אויסזיכטען אויף ערפאָלג. ס'האט זיך באַלד אַרויסגעוויזען, אז די שאַנסען זענען נישט קיין געוואַלדיגע. אמת, די קאָאַליציע איז אַביסעל אָפּגעשוואַכט געוואָרען און מוסאָליני האט זיך געשטעלט איננאַנצען אויף דער זייט פון דייטשלאַנד און דאס האט געבראַכט צום

פּאַקט פון די 4 מלוכות

(ענגלאַנד, פראַנקרייך, איטאַליען און דייטשלאַנד) די דאָזיגע 4 מלוכות האבען געוואָלט זיין די העכסטע אינסטאַנץ, וועלכע וואָלט פעהיג געווען צו לעזען די אַלע פּראָבלעמען, געגען וועלכע די פעלקער־ליגע איז אָהנמעכטיג. הגם פון דעם פּאַקט איז נאָך דערווייל גאַרנישט געוואָרען, האט דער בלויזער אָנהויב שוין געבראַכט צום אומצופרידען פון איין מלוכה צו דער אנדערער. יעדע מלוכה האט מורא געהאט, אז דער אָפּמאַך איז געווענדעט געגען איהר און מ'האט אנגעהויבען כסדר צו זוכען נייע פריינד און נייע פערבינדונגס־מעגליכקייטען, נייע פריינדשאַפטס־אָפּמאַכען און נייע פּאָליטישע קאָמבינאַציעס.

דאס כאַראַקטעריסטישסטע אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק איז געווען, דאס וואס

ענגלאַנד האט פערלוירען איהר ליניע

געמאַכט זיג־זאַגען און געזוכט א וועג ווי אַזוי ווידער אנצוהויבען שפּילען די ערשטע פידעל. ענגלאַנד האט נישט געוואָלט קיין גרויסע אויסערליכע געשעהענישען, ווייל זי איז געווען פערנומען מיט אינערליכע שוועריקייטען און פּראָבלעמען. דעריבער האט ענגלאַנד, נישט פערענדיגענדיג איין ענין אנגעהויבען א צווייטען און גאַרנישט האט זיך איהר איינגעגעבען.

דער אכט־חדשים'דיגער איבעררייס אין דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ האט נישט געבראַכט קיין שום נוצען, נישט נאָר די קאָנפערענץ האט זיך געשטאַרקט, נאָר איז נאָך געוואָרען מעהר צוּפאַהרען און צולאָזען. דער ווילען פון פראַנקרייך און ענגלאַנד צו ראַטעווען

די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ

האט זיך נישט איינגעגעבען. דעם 14 אָקטאָבער, ווען דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער סיימאָן האט געגעבען זיין נייעם פּראָיעקט פאַרן פּרעזידיום פון דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ, האט היטלער (געוויס מיט דער צושטימונג פון מוסאָליני'ן) אדורכגעפיהרט זיין אַטענטאַט איבער דעם סטאַטוס פון אייראָפּאַ, פּראָקלאַמירענדיג דעם דייטשען אַרויסטריט פון דער פעלקער־ליגע און פון דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ.

אין דער נייער לאַגע זענען די אייראָפּעאישע מלוכות ווידער געבליבען שטעהן הילפלאָז. זיי האבען נישט געקענט געפינען פאַר זיך קיין שטעלונג און קיין טעטיגקייטס־מיטלען, נישט קוקענדיג אויף די אַלע פערזיכערונגען, אז קיינער וועט פריה ער נישט רעדען מיט היטלער'ן ביז ער וועט נישט צוריק קומען אין דער פעלקער־ליגע, האט איינער נאָכן אנדערן באַלד אנגעהויבען פּערשידענע געשפּרעכען מיט דייטשלאַנד און דערביי געהאט פּאַר שידענע אויסריידען, אַזוי אַרום האט זיך היטלער ביים סוף יאהר געפינען אין דער לאַגע, אז ער האט געקענט פערעפענטליכען זיינע באַוואָפנונגס־בעדינגונגען: אַנ'אַרמעע, גלייכהייט פון באַוואָפנונג, צוריקגעבען דאס סאַאַר־געביט אָהן א פּלעביסציט און דערפאַר האט ער געוואָלט אונטערשרייבען נישט־אַגרעסיע־אָפּמאַכען אויף 10 יאהר. די אייראָפּעאישע פּאָליטיק האט ווידער נישט געגעבען קיין קלאָפּ אין טיש און זייענדיג געלערנט דורך דער פּראַקטיק קען מען דרינגען, אז מ'וועט מיט היטלער'ן ווייטער רעדען.

אין דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק האבען

נאָר די סאָוויעטען נעהאט צו בעצייכענען געוויסע ערפאָלגען.

די נישט־אַנגרייפס־אָפּמאַכען, וועלכע די סאָוויעטען האבען געשלאָסען מיט אַלע איהרע מערב־שכנים. דער אָפענער וועג פון א פריינדשאַפטס־בונד מיט פראַנקרייך. דאס אָנערקענען די סאָוויעטען דורך אַמעריקאַ, דאס זענען אונשטרייטבאַרע ערפאָלגען. די דאָזיגע ערפאָלגען זענען א רעזולטאַט פון דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אויף דער גאַנצער וועלט.

יאַפּאַן האט נישט אויפגעהערט

איהר זיגרייכען מאַרש אין כינאַ. נישט נאָר מאַנדזשוריען און א בעדייטענדער טייל פון צפון־כינאַ, נאָר כמעט גאַנץ מאָנגאָליען געפינט זיך איצט אין יאַפּאַנישע הענד. אין דער לאַגע ווערען רייף די גרויסע ציזאַמענשטויסען וועגען דער העגעמאָניע אין מזרח־אַזיען. רוסלאַנד און אַמעריקאַ זענען שטאַרק אַנגאַזשירט אין די דאָזיגע געשעהענישען און דאס איז דער שוואַרצעסטער וואָלקען אויפ'ן הימעל פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק.

די שטענדיגע געשפּרעכען וועגען

די רעוויזיאָניסטישע צילען פון די פעסטגעשטעלטע גרעניצען

פון דייטשלאַנד, איטאַליען און אונגאַרן האבען געבראַכט צו גרעסערע צעמענטירונג פון דער קליינער קאָאַליציע און די מלוכות, וועלכע האבען מורא פאַר איהרע גרעניצען. ס'זענען געווען צוויי שטרעבונגען, צו רעווידירען די טראַקטאַטען און צו רעווידירען די גרעניצען. איינע און די אנדערע האבען אריינגעבראַכט א מורא קודם כל אין די רייהען פון די מלוכות, וועלכע זענען ענטשטאַנען אָדער ווידער אויפגעלעבט נאָך דער מלחמה.

דער נייער.

אַמעריקאַנער פּרעזידענט רוזוועלט

האט אנגעהויבען א גרויסע אַקציע און אנגעבאָדען געשפּרעכען מיט פראַנקרייך און ענגלאַנד וועגען א גאַנצען קאָמפּלעקס ווירטשאַפטליכע אינטערנאַציאָנאַלע פראַגען, ווי אויך אין באַוואָפנונגס־ענינים. דאס האט געזאָלט זיין א צוגרייטונג ווי־דער אויפצובויען די וועלט. האט זיך צו דעם צוזאַק דעם 12 יוני געעפענט די וועלט־קאָנפערענץ מיטן אנטייל פון 66 מלוכות. די בעראַטונגען האבען געדויערט ביז'ן 27 יולי און האבען זיך געענדיגט מיט גאָרנישט. נאָך דער דאָזיגער פיאַסקאָ האט רוזוועלט אנגעהויבען זיין דאָלאַר־פּאָליטיק, וועלכע האט געגעבען נאָר לפנים'דיגע רעזולטאַטען. פון דער גאַנצער וועלט האבען נאָר 6 מלוכות אונטערגעשריבען דעם אָפּמאַך וועגען בלייבען ביי דער גאָלד־וואַלוטע. די 6 מלוכות זענען געווען: פּוילען, פראַנקרייך, איטאַליען, בעלגיען, שווייץ און האָלאַנד. נאָך דעם

דורכפאַל

פון דער ווירטשאַפטליכער וועלט־קאָנפערענץ האט שוין נישט געקאָנט זיין קיין רייד וועגען וועלכע ס'איז אינטערנאַציאָנאַלער אַקציע אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט, דער קריזיס האט זיך נישט אָפּגעשטעלט, הגם די „ספּעצען" ערקלערען, אז צום סוף פון היינטיגען יאהר איז אריינגעטרעטען אין דער גאַנצער וועלט א געוויסע פערבעסערונג. יערענפאַלס געהט די ליגע נישט טיפער, און איז געבליבען שטעהן, אַזוי. אז אויפ'ן יאהר 1934 זאָלען זיין די בעסטע סמנים אויף פערבעסערען זיך פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין דער גאַנצער וועלט.

די פראַגע פון די מלחמה־חובות

האט שוין היינטיגעס יאהר נישט אַרויסגערופען אַזאַ גרויסען אינטערעס. ס'איז געשעהען גאַנץ פשוטע זאַכען, די מלוכות, וועלכע האבען נאָך אין יאהר 1932 געצאָהלט די מלחמה־חובות האבען אין יאהר 1933 אויך אויפגעהערט צו צאָהלען, אַזוי, אז אַמעריקאַ האט אין דער הינזיכט אפילו נישט צו וועמען צו רעדען. איצט וואַרט מען נאָר אויף דעם עפּילאָג פון דער געשיכטע, ווי אַזוי זי וועט זיך ענדיגען, די פראַגע פון מלחמה־חובות האט זיך אין יאהר 1933 אַליין רעגולירט, בעוויס נישט נאָך א פערשטענדיגונג, נאָר דורך אַנ'איינזייטיגען אַקט — אַלע האבען אויפגעהערט צו צאָהלען, אַמעריקאַ בעריהרט דערווייל נישט די פראַגע, זי וועט מוזען געלעזט ווערען אין יאהר 1934.

דייטשלאַנד האט זיך איינגעאָרדענט נאָך בעקוועמער. צוליב דעם געוואַלדיגען פאַלען פון דער דייטשער פּראָדוקציע, האט דער דירעקטאָר פון דער רייכסבאַנק ד"ר שאַכט גאַנץ פשוט ערקלערט, אז די דייטשען וועלען נישט צאָהלען די פּראָצענטער פון די הלוואות (דאַ מיינט מען פּריוואַטע), וואס זיי האבען גענומען, די ענגלישע בירגער האבען אַלזאָ שוין נישט בעקומען די פּראָצענטער פון די הלוואות, מיט וועלכע מ'האט בשעתו בעשיט דייטשלאַנד, דאס מאַכט דערווייל אויס א סומע פון 25 מיליאָן פונט שטערלינג, ענגלאַנד האט דעריבער אַרויסגעשיקט א שאַרפע נאָטע צו דייטשלאַנד, אין וועלכער עס ווערט געדראָהט מיט א סעקוועסטער אויף דעם צופלוס פון האַנדעלס־בילאַנס, וועלכע דייטשלאַנד האט אין ענגלאַנד.

אין יאהר 1933 האט זיך בולט אַרויסגערוקט דער פּראָצעס פון

ליקווידירען די וועלט־ווירטשאַפט

ס'איז געקומען די צייט פון שטרעבען צו זעלבסט־אויסקום, זעלבסטאויסקום אין האַנדעל, קרעדיט און געלד. דער אינטערנאַציאָנאַלער אויסטויש און האַנדעל האט פערלוירען דעם טעמפּאָ, מ'פּאַסט זיך אַלזאָ צו צום קריזיס, וועלכער ווי מיר האבען שוין אָנגעוויזען, הויבט אָן פערבייצוגעהן.

אין דער צייט ווען די וועלט קעהרט זיך אום צום אַלטען סיסטעם פון בינדען און וועטלויפען אין ענין פון באַוואָפנונגען, איז

די פּוילישע אויסערליכע פּאָליטיק

נעגאַנגען אויף דער ליניע, אז מ'קען זיך היינט פשוט נאַרנישט פאָרשטעלען, אז ס'זאָל דעציזירט ווערען א גרויס פּאָליטישע פּראָבלעם אָהן דעם אַנטייל פון פּוילען. דאס שנעלע נאָרמאַליזירען די פריינדשאַפטליכע בעציהונגען מיט סאָוויעט־רוסלאַנד, דאס גוטע, אָבער פאָרזיכטיגע לעבען מיט דייטשלאַנד, דאס זענען די גרונד־עלעמענטען פון דער פּוילישער אויסערליכער פּאָליטיק. פּוילען'ס פּערדינסט, צוזאַמען מיט משכנים, איז עס, וואס דער פיר־פּאַקט האט נישט אנגענומען קיין רעאַלע פאָרמען. פּוילען האט געפיהרט די פערמיטלונגס־ראָל צווישען סאָוויעט־רוסלאַנד און רומעניען, לעשענדיג צווייפּרום דאס פייער, וואס האט געברענט אין דעם מיטען אייראָפּאַ. אויך די בעציהונגען מיט דאַנציג זענען געוואָרען צופּעלע, אז וועגען קיין גרעסערע קאָנפליקטען קען איצט קיין רייד נישט זיין.

אין דער אינערליכער

ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק אין פּוילען

איז נישט אריינגעטרעטען קיין ענדערונג. דער קריזיס האט דערווייל נישט נאָכגעלאָזען פון זיין שאַרפקייט, די שטייער־שרויף איז נישט שוואַכער געוואָרען. די הנחות וועגען די פערלעגענע שטייערען האבען נישט קיין גרויסע בעדייטונג, ווייל זיי וואָלטען סיי־ווי־סיי נישט געקענט איינגעמאָהנט ווערען. פּוילען האט געפיהרט די פּאָליטיק פון דורכהאַלטען. דאס איז געווען די אויפגאַבע פון קאַבינעט פון פּרעמיער פּריסטאָר, וועלכער איז אָפּגעטרעטען אין פריהלינג 1933. פרי צו דערהאַלטען די וואַלוטע און גלייכצייטיג דעם בודזשעט האט פּוילען אדורכגעפיהרט די נאַציאָנאַלע הלוואה, וועלכע האט געגעבען זעהר גוטע רעזולטאַטען.

דאס אַלגעמיינע סאַלדאָ אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק פון אייראָפּאַ איז נישט אַקטיוו. אנשטאָט צו זיכערקייט, שלום און קאָנסאָלידאַציע האט זיך די וועלט גערוקט צוריק צו מלחמה־געפאַהר, צו כאַאָס און כל־ערליי קאָמבינאַציעס, אַזוי אז דאס פערגאַנגענע יאהר קאָן מען אָנרופען אַלס „שוואַרצעס". מיר קענען זיך אָבער טרייסטען דערמיט, וואס עס איז געווען בלויז א... ברוגז. דאס קומענדיגע יאהר, דאַרף מען זיך ווינשען, זאָל אויסרייניגען די דאָזיגע ברוינע פּאַרב, וועלכע זייהט האַס, שנאה און אומגליק אויף דער וועלט.

אויפ'ן געביט פון יודישען לעבען

איז דאס פערגאַנגענע יאהר געווען דאס טרויעריגסטע זייט יאָהרהונדערטער. דאס יאהר 1933 וועט מיט שוואַרצע אותיות זיך איינשרייבען אין דער יודישער געשיכטע, אַלס יאהר, ווען דער געשיכטליכער זייגער איז צוריקגעדרעהט געוואָרען צום מיטעלאַלטער. אפשר וועט נישט נאָר די יודישע געשיכטע בעצייכענען מיט טרויער דאס יאהר, נאָר די גאַנצע מענשליכע געשיכטע, אַלס יאהר פון חרפה און שאַנד.

די טעאָריע און פּראַקטיק פון היטלערישען דייטשלאַנד אין געביט פון דער יודען־פראַגע זענען געווען אַנ'אַטענטאַט אויף די עלעמענטאַרע פּרינציפּען פון מענשליכקייט, געגען וועלכע — דאס איז דאס טרויעריגסטע — די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט איז געווען הילפלאָז און ראַטלאָז. א העלער שטראַהל פון טרייסט איז געקומען אויפ'ן יודענטום פון דער דיסקוסיע, וועלכע האט זיך ענטוויקעלט אין דער פעלקער־ליגע.

דער שטראַהל איז פערלאָשען געוואָרען ווען פון ווערטער האט מען געדאַרפט אריבערגעהען צו מעשים.

אויף א מינוט האט ביי אונז אויפגעבליצט די האָפנונג, ווען אוגוסט דער ענידע פון דער פעלקער־ליגע איז ענטשטאַנען די קאָמיסיע צו שיצען די פּליטים פון דייטשלאַנד און די האָפנונג איז אויסגעלאָשען ווען די קאָמיסיע איז זיך צונויפגעקומען אויף דער ערשטער זיצונג.

די גרויסע טרייסט איז געווען די ענטוויקלונג און אויפבוי פון ארץ־ישראל, אָבער אויך דאָ איז די טרייסט פערקלענערט געוואָרען דורך די אָבלאָוועס אויף טוריסטען און עמיגראַציע־שוועריגקייטען, טרויעריג האט זיך אנגעהויבען און טרויעריג האט זיך פערענדיגט דאס פערגאַנגענע יאהר אין יודישען לעבען. דער בילאַנס איז אין יעדער הינזיכט א פּאַסיווער.

———:oo:———

וואוקס פון הינטערשטאַטישע אַרבייטער־ישובים אין א"י

תל־אביב. (יט"א). דאָ איז פאַרגעקומען א צוזאַמענפאָהר פון פערבאַנד פון אינזשעניערען און אַרכיטעקטען, אויף וועלכען עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען א שנעלער וואוקס פון די יודישע הינטערשטאַטישע אַרבייטער־ישובים אין א"י, ביז איצט זענען אין אַלע ישובים אויסגעבויט געוואָרען 1500 הייזער וואס זענען בעוואוינט דורך 4000 משפחות. עס ווערט פּראָגנאָזירט אז אין משך פון די נעכסטע צוויי יאהר וועלען ווייטער אויס געבויט ווערען יעהרליך צו טויזענד הייזער.

אַנ'אויסערגעוועהנליכע פּאָזיציע האט וועגען בילליגען אַרבייטער הייזער־בוי אין אויסלאַנד האט געהאַלטען דער בעקאַנטער יודיש־דייטשער אַרכיטעקט איבוש. דר. אַלקער, א געוועזענער דייטשער „גער־נער־ראַט".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 1 יאנואר | יד טבת תרצ"ד

זון-אויפגאנג 7.45

זון-אונטערגאנג 3.31

נייע געזעצן און פעראָרדנונגען צום נייעם יאהר

געהען אריין אין קראפט פון היינט, דעם 1-טען יאנואר 1934 אז

אין שייכות מיט'ן נייעם יאהר, וועלען פאר-קומען א גאנצע רייהע ענדערונגען:

פון היינט, דעם 1-טען יאנואר, געהט אריין אין קראפט די פעראָרדנונג, לויט וועלכע ס'ווערט ליקווידירט די קראנקען-קאסע, און ס'ווערט איינ-געפיהרט א מין געזעלשאפטליכע פערזיכערונג. דערביי ווערט געהעכערט די פערזיכערונגס=אפ-צאָהל אויף 10 פראצענט. פאר א בעראטונג מיט'ן דאקטאר וועט מען צאָהלען 20 גר., פאר א מעדי-צינישע אונטערזוכונג – 10 גר., פאר א מעדיצין – 30 גר.

* * *

פון 1-טען יאנואר אן ווערען בילינער באהן-בילעטען אין אלע קלאסען. די ענדערונג איז נאר חל אויף ווייטע שטחים איבער 85 קילאמעטער. אויף קורצע שטחים איז די ענדערונג חל נאר אויף דער 1-טער קלאס.

דערביי ווערען סקאסירט אלע ארט הנחה-טאריפען. ס'ווערט אויך סקאסירט די 50 פראצ. הנחה-בילעטען אויף די צוריק=רייזעס פון די פוי-לישע קור=ערטער.

* * *

פון היינט אן ווערען אויך בילינער די פראָ-צענטער אין פ. ק. א. באנק גאספאדארסטווא קרא-יאָווענא און אין פריוואטע בענק, אנשטאט ביז איצט 4 פראצ. און 6 פראצ. אין פריוואטע בענק, וועט פון איצט אן גענומען ווערען פון טשעק-רעכנונגען 2 דריי=פערטעל פראצ. יעהרליך פון שפאָר-ביכלעך – 4 פראצ. יעהרליך.

* * *

פון היינט אן זענען פערפליכטענד נייע בע-דינגונגען פאר ארבייטען איבערשעה'ן:

פאר די ערשטע צוויי שעה וועט מען צאָה-לען 25-פראצענטיגען צושלאג. פאר ארבייטען מעהר ווי צוויי שעה, אדער ארבייטען ביינאכט, זונטאג און יום=טוב – וועט דער צושלאג אויסמאכען 50 פראצענט.

ענדערונגען זענען אויך פארגעזען וועגען אורלויבען. גלייכצייטיג געהט אריין אין קראפט דער אוסטאוו וועגען אַ' 48-שעהדיגער ארבייטס=וואך. דערביי ווערט סקאסירט דער א. ג. ענג=לישער שבת.

* * *

בעדייטענדע הנחות וועט אויך זיין אין טע-לעגראף- און טעלעפאן-טאריף. פון געוועהנליכע אויסערשטאטישע טעלעגראמעס, וועט גענומען ווע-רען 10 גר. פון א ווארט. די קלענסטע טעלעגראמע וועט מוזען האלטען 5 ווערטער פאר 50 גר. מיט א ספעציעלען צושלאג פון 35 גר. דרינגענדע דע-פעשען וועט קאסטען 15 גר. א ווארט. רעקלאמע-טעלעגראמען, שטאטישע און אויסערשטאטישע, וועט אפגעצאָהלט ווערען צו 2 גר. פון א ווארט. די רעקלאמע-טעלעגראמעס מוזען אבער ענטהאלטען מינדעסטענס 10 ווערטער.

אין טעלעפאן-טאריף ווערען איינגעפיהרט פאלגענדע ענדערונגען:

דרינגענדע אויסערשטאטישע טעלעפאן-גע-שפרעכען וועלען קאסטען נאר 2 פאכיג פון גע-וועהנליכע געשפרעכען. הנחה-געשפרעכען וועלען חל זיין פון 7 ביז 8 אווענד. די געשפרעכען אין דער דערמאהנטער שעה וועלען קאסטען 40 פראצ. פון די נארמאלע געשפרעכען.

די סודות ארום טויט פון דיר. געדליטש

די ענטדעקונגען, מיט וועלכע ס'טומעלט זיך איצט נאכן טויט פון דעם פרעזעס פון די לאדזער צופאהר-טראמוואיען און אינהאבער פון פיל קאלאסאלע אונטערנעהמונגען, אינזש. גערליטש, האט געשאפען א פלאץ פאר פיל סענסאציאנעלע פליאטקעס און השערות. אין דער שטאט געהען ארום פערשידענע קלאנגען וועגען ארעסטען און נייע זעלבסטמארדען. דער רעדאקציע-טעלעפאן רוהט נישט:

– צי איז אמת, אז איקס איז ארעסטירט געווארען. צי איז אמת, אז איקס האט זיך דאס לעבען גענומען. אז אנ'אנדערער האט הויז-ארעסט א. א. וו.

מיר קענען פעסטשטעלען, אז קיינער האט זיך נישט געשאסען און קיינער איז נישט ארעס=טירט געווארען. ס'איז א פשוט'ער פסיכאז, א דאנק וועלכען ס'זענען אין דער פאנטאזיע פון מענשען געשאפען געווארען „אפערעס", וועלכע זענען אינגאנצען נישט געווען.

דער נאמען פון פערשטארבענעם אינזש. גער-ליטש הערט אבער נישט אויף צו זיין דאס גע-שפרעך פון טאג. ס'ווערען בעקאנט אלץ נייע איינצעלהייטען וועגען קערקבערעכערישע קאמבינא=ציעס, אפערעס און מאכינאציעס, וועלכע זענען פערבונדען מיט'ן נאמען פון זעלבסטמערדער גערליטש.

אזוי זענען איצט בעקאנט געווארען זעהר סענסאציאנעלע פרטים וועגען דעם, ווי אזוי גער=ליטש איז געקומען צום בעזיץ פון די עלעקטראָוו-ניעס אין פרושקאָוו און סאסנאָוויץ.

ווען אין יאהר 1915 זענען די דייטשע אריין קיין פוילען און האבען אקופירט דאס לאנד האט דער גרויסער דייטשער קאנצערן „קראפט= און ליכט=אנלאגען" אנגעהויבען דא א גרויסע טעטיגקייט. די דייטשען זענען געווען זיכער, אז זיי וועלען אין פוילען שוין בלייבען אויף אייביג און האבען געמאכט גרויסע אינוועסטיציעס און אין דער ערשטער רייהע האבען זיי זיך גענומען עלעקטריפיצירען דאס לאנד טאקע דורך דער גע-זעלשאפט „קראפט= און ליכט-אנלאגע". די דאזיגע געזעלשאפט האט אויסגעבויט די גרויסע, מאדערנע עלעקטראווניע אין פרושקאָוו.

אין יאהר 1918, ווען די דייטשען האבען דערפיהלט, אז זיי וועלען מוזען פערלאזען פוילען, און זייער פערמעגען וועט איבערגעהען אלס איי-גענטום פון דער פוילישער מלוכה, האבען זיך די דייטשען בעמיהט צו פערקויפען זייערע אונטער-נעהמונגען פריוואטע פערזאנען, כדי צו קענען מיטנעהמען דאס געלד. אין דער צייט איז צוריק=געקומען פון מאסקווא קיין לאדז דער אינזש. גערליטש, וועלכער איז עטליכע יאהר געווען אין פוילען. ער האט זיך גלייך אריענטירט אין דער לאגע און האט בשותפות מיט צוויי לאדזער אינ=דוסטריעלער, וועמענס נעמען מיר קענען נאך נישט אנרופען, האט ער אפגעקויפט די אקציעס פון דער געז. „קראפט= און ליכט-אנלאגע" און אזוי ארום זענען די דייטשען ארויס גאנץ פון דעם געשעפט. אויף אנ'ענליכען אופן האט גער-ליטש אויך אפגעקויפט די סאסנאָוויצער עלעק-טראָווניע און דאן געגרינדעט א געזעלשאפט „שי-לא און שוויאטלא", וועלכע האט איבערגענומען די ביידע אונטערנעהמונגען.

דערווייל איז בעקאנט געווארען, אז די נייע פוילישע רעגירונג וועט זיך מאכען פרעטענזיעס צו דעם פערמעגען, וועלכעס האט אמאל געהערט צו די דייטשען. אינזש. גערליטש האט דערפאר מורא און שוין איז ער אין בעלגיען, וואו ער פערזעצט די אקציעס פון „שילא און שוויאטלא" ביי בעלגישע בירגער, אזוי אז די פוילישע רעגי-רונג האט קיין שום פרעטענזיע זיך נישט געקענט מאכען.

גערליטש איז געווען אנ'ענדעק און איז אפילו פון דער ריכטונג געווען א סיים-דעפוטאט.

גערליטש'ס פריינד שטעלען איצט פעסט, אז די אלע ידיעות וועגען גערליטש'ס אפערעס זענען נישט קיין ריכטיגע. די קלאנגען זאלען בע=וואוסטזיניג פערשפרייט ווערען דורך דעם האריי-מאן-קאנצערן, מיט וועלכען גערליטש האט גע-קעמפט ביים איבערנעהמען פערשידענע אונטער-נעהמונגען אין פוילען.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל=גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט= און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער=שוועכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 8–1 מיטאג און 5–9 אווענ.

ריטשאלט-שטייער פאר קליינע שטייער-צאהלער

אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער

די האנדעלס - קאמער האט דערהאלטען דעם פראיעקט פון פינאנץ-מיניסטעריום וועגען דעם ריטשאלט-שטייער פאר קליינע שטייער-צאה=לער אויפ'ן יאהר 1934.

די האנדעלס=קאמער וועט דעם פראיעקט בעטראכטען אויף דער נאהענטסטער זיצונג, וועלכע וועט פארקומען אין די נאהענטסטע טעג.

צייטונגען מעגען שוין געבען מתנות זייערע לעזער

דער רעדאקטאר פון דער פיעטריקאווער צייטונג „גלאס טריבונאלסקי", ה' אלעקסאנדער פאנסקי איז'ן דורכ'ן פיעטריקאווער געריכט פער-משפט געווארען מיט א צייט צוריק אויף 8 טעג ארעסט און 300 זל. שטראף פאר איינאָרדנען א לאטעריע אין דער צייטונג פאר זיינע אבאנענטען.

דער פערטיידיגער פון פערמשפט'ן רעדאק-טאר, אדוו. לעדערמאן, האט אריינגעטראגען א קאסאציע-אנקלאגע געגען אורטייל און אנגעווי-זען, אז די צייטונגען אָרדנען נישט איין פאר זיינע לעזער קיין לאטעריע נאר גיבען זיי פרעמיעס.

דאס העכסטע געריכט האט מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון אדוו. לעדערמאן און דעם אורטייל מבטל געמאכט, איבערשיקענדיג דעם פראצעס צוריק אין דער ערשטער אינסטאנץ.

דער דאזיגער אורטייל פון העכסטען געריכט האט א פרינציפיעלע בעדייטונג פאר די פיל צייטונגען, וועלכע האבען געוואלט געבען פרעמיעס פאר זייערע לעזער.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84
אויפטריטען פון
בן-ציון וויטלער
צוזאמען מיט'ן גאנצען „פילהארמאניע"-אנסאמבל.
היינט, מאנטאג, 12 פארמיטאג ספעציעלע גרויסע פרימארגען-פארשט.
פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50
די גרעסטע טעאטער=סענסאציע
„באנדיט=דזשענטעלמען"
היינט, מאנטאג, 4 נאכמיטאג צום לעצטען מאל פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20
די גרויסע שלא-גער-אפערעטע
„די גאליציאנער חתונה"
היינט אווענד ווערט נישט געשפילט.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

טאג-נאטיצען

נייע שוועריגקייטען ביי די סאציאלע פערזיכערונגען

צוזאמען מיט א גאנצע רייהע געזעצען און פעראָרדנונגען, וועלכע געהען אריין אין קראפט אין טאג פון 1. יאנואר, געפינט זיך אויך דאס געזעץ וועגען דער צוזאמענגיסונג פון די סאציאלע פערזיכערונגס - אנשטאלטען ווי: קראנקען - קאסע, זופו, פערזיכערונג אויפ'ן פאל פון אומגליקס=פאל א. א. וו.

דער פרינציפ פון זעלבסטפערוואלטונג פון דעם דאזיגען צוזאמענגעגאסענעם אנשטאלט איז איינענטליך נישט אפגעשאפען געווארען, מיט דער דאזיגער אנשטאלט, אין וועלכען ס'געפינען זיך די שווערע גראשענס פון די אפליגאטאריש-פערזיכערטע דארפען פערוואלטען די פערזיכערטע אליין אונטער דער קאנטראל פון דער אויפזיכטס=מאכט. דערווייל וועט אבער זעלבסטפערוואלטונג נישט זיין. דער מיניסטער פאר סאציאלע שוץ האט ערקלערט, אז אין דער צייט פון דער רעארגאניזאציע קען מען די אינסטיטוציע נאך נישט איבערגעבען די פער-זיכערטע אליין און דערווייל וועלען דארט רעגירען קאמיסארען, ווען די וואהלען צו דער פערזיכע-רונגס=אנשטאלט וועלען פארקומען איז דערווייל נאך נישט בעקאנט, יעדענפאלס איז צוזאמענגיסונג פון די סאציאלע פערזיכערונגס-אנשטאלטען און אלע פאלגען פון דעם, די נייע „רעפארמען" וואס זענען דארט איינגעפיהרט געווארען בעשלאסען געווארען אהן דער הסכמה פון די פערזיכערטע אליין.

אין דעם נייעם געזעץ זענען פערהאן פער-שידענע שוועריגקייטען פאר די פערזיכערטע, אין דער צייט פון גרויסער קריזיס, פון אנגעהויערען פערקלענערען זיך פון ארבייטס-לוין, אין דער צייט פון דער פערגרעסערטער צאהל ערקראנקונגען זענען איינגעפיהרט געווארען אזעלכע פארשריפטען וואס וועלען פערשווערען פאר די פערזיכערטע פון גע-ניסען פון זיין אייגענער פערזיכערונג און ס'וועט איהם אנשטאט צו פערבילינערען דעם אפצאהל נאך מעהר פערטייערען. אזוי וועט מען דארפען בעצאהלען (א חוץ דעם אבליגאטארישען אפצאהל) פאר יעדען מאל ארויסרופען א דאקטאר, מען וועט מוזען בעצאהלען פאר יעדער רפואה, וועלכע וועט פערשריבען ווערען דורך דעם דאקטאר. ס'וועט פערשווערט ווערען דאס געניסען פון דער קראנ-קען-אונטערשטיצונג און נאך כל-ערליי שוועריג-קייטען וועלען געמאכט ווערען פאר די מענשען, וועלכע האלטען דאך די אינסטיטוציע אליין אויס און נאר זיי וואלטען אונטער א געוויסער קאנטראל געדארפט האבען די דעה איבער זיך אליין.

צי קענען זיך די מאסגעבענדע פאקטארען טאקע נישט פארשטעלען, אז ס'איז מעגליך, אז ווען א קינד ווערט קראנק און ס'איז נישטא אפילו קיין 20 גראשען אין שטוב אויף איינצאהלען פארן דאקטאר, ס'זענען נישט פערהאן די עטליכע גרא-שען אויף צו בעצאהלען פאר דער רפואה און אזוי ווייטער.

דער מאטיוו פון די מאסגעבענדע ספערען איז דער, אז ס'ווערט מיסגעברויכט מיט דער קראנקען-קאסע אין פערשידענע פאלען. מ'געהט צום דאקטאר פאר צייטפערטרייב און מ'נעהמט רפואות נאר, כדי זיי אוועקצושטעלען. ערשטענס איז דער מאטיוו נישט קיין ריכטיגער, מיר קענען בעסערע פערגעניגענס ווי צו געהען צום דאקטאר אדער נעהמען גלאט אזוי רפואות אין דער וועלט אריין. אבער ווען ס'זאל אין געוויסע פאלען אזוי זיין, איז דאך גלייכער. אז צעהן מאל זאל מען געהען צו פריה צום דאקטאר איידער איינמאל צו שפעט, ס'פעהדיגט אויף דעם נישט קיין אנדערער ווי די קראנקען-קאסע אליין. ביי פערהיטען פון א קראנקהייט קאסט דער קראנקען-קאסע נאר א קלייניגקייט, ביי א שווערער פערנאכלעסיגטער קראנקהייט ווערט די קאסע שטארק אנגאזשירט. אויך אלע איבעריגע רעפארמען זענען נישט אין איינקלאנג מיט די אינטערעסען פון די פערזיכער-טע, דעריבער זענען די לעצטע נישט צופרידען מיט די ענדערונגען, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען אין געזעץ וועגען סאציאלע פערזי-כערונגען.

DNIEPROSTROJ

רוהם פון דער „פּיאַטילעטקע“

איז דער יסוד, אויף וועלכען ס׳שפּילט זיך אָפּ די אַקציע פון הערליכען פילם פון דער פּראָדוקציע „SOWKINO MOSKWA“

א. נ.

„די שטורם־בריגאַדע“

נאָהענטסטער פּראָגראַם פון קינא „ROXY“

דער היי־יעהריגער „עונג סילוועסטער“

מ׳האָט זיך „געבאַוויעט“ ביי סינאַלקאַ און געזאָטענע אַרבעס

די פּערגאַנגענע סילוועסטער־נאַכט קאָן מען נישט פאַרגלייכען צו די אַמאָליגע סילוועסטער־נעכט פון יענע גוטע „פעטע יאָהרען“, ווען ס׳האָט נישט געשפּילט קיין ראָלע „קאַליע צו מאַכען“ אַ פּאָר זלאָטיס.

דער סילוועסטער האָט זיך הערום אַמבולטסטען געלאָזט בעמערקען אין די גאַסען. אַ גאַנצע נאַכט, אָנהויבענדיג פון 11 אָן, זענען די גאַסען געווען איבערפולט פון שפּאַצירענדע, יונגעלייט האָבען זיך געמאַכט קוראַזש, דעם אַנשטעל אַז זיי זענען כלומרשט בגילופין, אָבער אין דער אמת׳ן, האָבען די גאָר געטרינקען: אַ גלאָז זאָדעוואַסער מיט סאַק, אָדער אַ גלעזעל סינאַלקאַ, און נאָך דער „כוסה“, האָבען זיי זיך געלאָזט איבער דער פּיעטרקאָווער גאַס בעגעגענען דאָס נייע־יאָהר — ווי קאָן מען עפּעס אויפנעמען דאָס נייע יאָהר „אויף טריקען“ !...

זעענען די „שכורים“ געגאַנגען מ׳קריישע ליקני פּע, אומעטום אַ שמעק־געטאָן, אַריינגעשטעקט די נאָז און ווייטער געגאַנגען.

מיר ווילען נישט לייקענען, אַז דער עולם האָט זיך בכלל נישט „געבאַוויעט“ — דאָס וואָלט געווען איבערגעטריבען. די וואָס האָבען נאָך געהאַט עפּעס אין דער קעשענע, האָבען זיך יאָ געלאָזט וואויל געהען. די נאַכט־לאָקאַלען זענען אַלע געווען גאַנץ שעהן בעזוכט. אין מאַנכע לאָקאַלען האָט מען אפילו „געקעמפט“ פאַר אַ „טישעל“. אָבער קיין גרויס הנאה האָבען די לאָקאַל־בעזיצער נישט געהאַט; די געסט האָבען „געהולטייעט“ ביי אַ גלעזעל טיי מיט לימענע, ביי אַ „פּול טשאַרני“, און אין בעסטען פאַל — ביי אַ גלעזעל קאַווע מיט אַ „קרעמובקע“...

אָבער לעבעדיג איז געווען. מוזיק האָט געשפּילט, יונגוואַרג איז געגאַנגען אין טאַנץ. 12 ביי נאַכט האָט מען פערלאָשען די לאָמפּען און מ׳האָט געשריגען „וויוואַט“ און אַז ס׳איז צוריק ליכטיג געוואָרען, האָט מען זיך ווייטער גענומען מקיים צו זיין דעם „עונג סילוועסטער“.

ס׳האָבען אויך נישט געפעהלט קיין סילוועסטער־מאַסקאַראַדעס און פערוויילונגען: אין „פילהאַרמאָניע“ איז פאָרגעקומען די טראַדיציאָנעלע סילוועסטער־מאַסקאַראַדע פון... „אוזדראָוויסקאָ“. מ׳האָט געטאַנצט און זיך געבאַוויעט „לשם מצוה“...

אין וואַרשאָווער זאַל ווידער, איז פאָרגעקומען אַ סילוועסטער־שמחה׳לע פון מערעם קוראַטאָריום און ס׳איז געווען לעבעדיג און לוסטיג.

אַנדערע פעראיינען האָבען אויסגענוצט דעם סילוועסטער יום־טוב אויף יובילעאום׳ס און אויף „גלעזעלעך ציקאָריע“ וואו מ׳האָט פערבריינגט ביז׳ן גרויען פריהמאָרגען.

אַנדערע, מעהר בכבוד׳ע, האָבען איינגעאָרדנעט „סוואָיסקע“ שמחות. מ׳האָט געפּרעגעלט מאַגערע לאַטקעס, ס׳האָט צוגעשפּילט אַ גראַמאַפאָן. מ׳האָט געגעסען געזאָטענע אַרבעס און מ׳האָט יוצא געווען.

ווי ס׳זאָל נישט זיין, איז דער סילוועסטער נישט געווען פון די סילוועסטער׳ס פון יענע גוטע „פעטע יאָהרען“ !..

—ק.

היינט קאָנצערט פון כאָר דאַנאַ

היינט מאָנטאָג, דעם 1/1.34 (ניי־יאָהר) קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע זאַל איין איינציגער אויפטריט פון וועלט־בעריהמטען פּוילישען דאַנאַ כאָר וועלכע קומען צו אונז נאָך לאָדז נאָך זייער גרויסען טורנעע פון אויסלאַנד.

אין זייער היינטיגען קאָנצערט וועלען די קינסטלער אויספיהרען אַ פולשטענדיג נייעם פּראָגראַם.

א חוץ דעם כאָר דאַנאַ נעמען אויך אנטייל די וואַרשאָווער סטאַר אַרטיסטען: די בעריהמטע טענצערין פון די וואַרשאָווער סצענעס פּרל. מאַריאַ נאָבים און דער פּוילישער בעריהמטער זינגער מיעטשיסלאַוו פאָג און דער פּראַכטפולער הומאָריסט אַדאָם וויסאָצקי.

היינט איז די פּאָסט נישט טעטיג

היינט, דעם 1-טען יאַנואַר, איז די פּאָסט אינגאַנצען נישט טעטיג.

גדיניע און דאַנציג

גלייכער באַהן־אָפּצאָהל

ווי בעוואוסט, איז דער באַהן־פראַכט־אָפּצאָהל קיין גדיניע געווען מייערער ווי קיין דאַנציג. ווי די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער טיילט מיט, ווערט פון איצט אָן אויסגעגלייכט דער טאַריף צו ביידע פּאָרטען.

וועגען הויזירער און גאַסען־האַנדעל אין לאָדז

פּראָיעקט פון דער האַנדעלס־קאַמער צו דער וואָיעוואָדזשטווע

אין דער האַנדעלס־קאַמער איז בעטראַכט געוואָרען דער פּאָרשלאַג וועגען רעגולירען דעם גאַסען־האַנדעל און הויזירער אין לאָדז.

ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז נאָך דעם ווי ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען די שטעלונג פון מאַגיסטראַט, זאָל די האַנדעלס־קאַמער זיך ווענדען וועגען דעם ענין צו דער וואָיעוואָדזשטווע.

ד״ר העלער

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

Dr. med.

Z.Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

יוד. טעאַטער אין פילהאַרמאָניע

אויפטריטען פון בן־ציון ווייטלער

היינט מאָנטאָג 12 אַ זייגער בייטאָג ווערט געגעבען אַ פריהמאָרגען־פאָרשטעלונג. ס׳ווערט געשפּילט די שטאַרק־אויסגענומענע טעאַטער סענסאַציע „באַנדיט דזשענטעלמאַן“ מיט בן־ציון ווייטלער אין דער הויפּט ראָלע.

4 אַ זייגער נאָכמיטאָג ווערט געשפּילט די פרעהליכע אָפּערעטקע די „גאַליציאַנער תּחונה“ מיט בן־ציון ווייטלער אין די הויפּט־ראָלע.

אין אָווענד ווערט נישט געשפּילט.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מאָנטאָג, ד. 1־טען יאַנואַר 1934

9,00 צייט־סיגנאַל, 9,05 גימנאַסטיק, 9,20 גראַמאָפאָן, ידיעות, 9,40 גראַמאָפאָן, 9,50 הויז־ווירטשאַפט, 10,05 גאָטעסדינסט, 11,57 צייט־סיגנאַל, 12,10 ידיעות, 12,15 מוזיק. פריהמאָרגען, 2,00 גראַמאָפאָן, 2,15 פרעהליכע מוזיק, 3,00 גראַמאָפאָן, 3,20 קאָנצערט, 4,00 אוידיציע פאַר קינדער, 4,30 פערטעלשעה פון בעריהמטע אַרטיסטען, 4,45 הומאָריסטישע רעציטאַציע, 5,00 רעפעראַט, 5,15 פאָלקס־מוזיק, 6,00 אוידיציע, 6,40 קאָנצערט, 7,05 ספּאָרט, קאָמוניקאַט, 7,10 פערשידענעס, 7,30 צו די פּאָליאַקען אין אויסלאַנד פון מאַרשאַלעק ראַטשקיעוויטש, 7,40 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָמוניקאַטען פון לאָדז, 7,45 פעליעטאָן, 8,00 קאָנצערט, ידיעות, 9,20 אוידיציע 10,20 ספּאָרט־ידיעות פון די פּוילישע ראַדיאָ־סטאַציעס, 10,30 טאַנץ־מוזיק, 11,00 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 טאַנץ־מוזיק.

* * *

פון אויסלאַנד

6,30 ריגאַ — אָפּערעטקע, 8,40 רוים — אָפּערעטקע, 10,00 פּאַריז — אָפּערעטקע.

Varieteé-Dancing

TABARIN

Narutowicza 20.

יו״ט׳דיגער פּראָגראַם פון אַטראַקציעס

4 BRAUN

4 FERNANDO

3 HARRYS

LEO SPARI

ווי אויך דער אויסגעצייכענטער אָרקעסטער

„The Weinroth Band“

טעגליך פון 5—8 „Five“ קאָנסומציע 80 גר.

אַרטיסטישע אויפטריטען 10 אַ זייגער.

קאַבאַרעט־דאַנסינג

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אַדאָלף גאָלד

סענסאַציאָנעל־שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

126

פרוי ראָזען האָט דערציילט מיט אַלע אייגצעלהייטען ווי אַזוי זי איז דורך ווייס׳ן און ווער־פעלען אַריינגעצויגען געוואָרען אין דער פערבּרעכערישער באַנדע. אַלץ וואָס זי האָט געטאָן איז געווען אונבעוואוסטזיניג, אָהן איהר ווילען, זי האָט זיך דערמאָנט אַז זיי האָבען געהאַט אויף איהר אַזאַ שטאַרקען איינפלוס, אַז יעדעס וואָרט זייערס איז געווען פאַר איהר אַ בעפעהל, ווייס׳ן האָט זי שטענדיג איהר געווען אַ בעפעהל. ווייסן האָט זי שטענדיג פּיינט געהאַט אָבער נאָכדעם ווי זי איז אַריינגעפאַלען אין דירעס הענט האָט זי געשפּילט די ראָלע פון ווייס׳עס אַ געליבטע, דורך ווייסן און ווער־פעלען איז זי פאַרגעשטעלט געוואָרען פאַר אַראַן, וועלכע האָט זי דערנאָך בענוצט צו די סאַמע ריזיקאַלישסטע אונטערנעהמונגען אין הרג. איצט האָט זי זיך אַלץ דערמאָנט, גענוי און מיט אַלע פּרטים, זי האָט איצט פערשטאַנען אַז ווייס און ווער־פעל זענען פאַר איהר געוואָרען אונבעקוועם און זי האָט אויסגענוצט די לאַגע און דורך איהר ע׳מאָרדעט ביידע.

— קענט איהר זיך שוין איצט דערמאָהנען, וואָס איהר האָט געטאָן נאָכדעם ווי ווייס איז ערמאָרדעט געוואָרען אין וואַרשאָווער האָטעל איראָפּעיסקי? האָט באַנעצקי געפרעגט, בין איצט האָט איהר זיך קיינמאָל דאָס נישט געקענט דערמאָהנען, וויפיל איך האָב שטענדיג געפרובט, אַז איהר זאָלט מיר עפּעס וועגען דעם זאָגען האָט זיך מיר נישט איינגעגעבען.

— יאָ, איצט געדענק איך אַלץ גענוי, אַלץ איז ביי מיר אויף דער האַנד, באַלד נאָכדעם ווי ווייס איז דורך מיר דערשטאָכען געוואָרען און ער איז געלעגען פאַר מיינע פיס אַ טויטער בין איך מעהר נישט געווען ביים פערשטאַנד. ס׳האָט זיך מיר אויסגעדוכט אַז אימיצער נעהמט מיך אָן פאַר דער האַנד פיהרט מיך און בעפעהלט מיר וואָס איך האָב צו טון, איך האָב זיך דאַן אוועקגעשטעלט פאַרן שפּיגעל אַזוי ווי ס׳וואָלט קיינמאָל גאָרנישט געשעהן. צורעכטגעמאַכט מיין טואַלעט, מיינע האָר און פון האָטעל גלייך אַוועק צו דער באַהן.

— איך געדענק איצט גענוי — האָט די פרוי ראָזען געזאָגט, מיט אַ שוואַכער שטים, צומאַטערנדיג די אויגען, אַז איך האָב אויסגעקויפט אַ בילעט פון צווייטען קלאַס, קיין לאָדז, און בין געפאָהרען גאַנץ אונגעשטערט, ביי דער באַהן האָט אימיצער אויף מיר געוואַרט.

— ווער האָט געוואַרט אויף איך, האָבען עטליכע שטימען מיטאַמאָל געפרעגט.

— דאָס איז געווען גערסאָן, ער האָט זיך בעגריסט מיט מיר ווי מיט אַן אַלטער בעקאַנטער, הגם איך האָב איהם געזעהען אין מיין לעבען אינגאַנצען צוויי מאָל. און איך האָב געהאַט אַזוי ווייניג ווילען אַז איך האָב געטאָן וואָס ער האָט מיך געהייסען, איך בין אַוועק צו ווער־פעלען אין שטוב. איך בין געגאַנגען ווי אין חלום. די טיר איז געווען פערשלאָסען, איך בין דערינבער אַריין צו זייבס אַ שכן זאַבושינסקי און ביי איהם גענומען איבּפּאָרמאַציעס ווען ווער־פעל קומט אַהיים. איך האָב איבער אַליין געוואַרט ביי ווער־פעלען אין שטוב, ענדליך איז ער געקומען אַ שיכורער, ביי דער טיר זעהט אויס, האָט ער זיך איבערלעגט דעם ענין, און איז נישט אַריינגעגאַנגען, אפשר האָט איהם גאָר אימיצער געזאָגט וועגען דעם אַז איך וואַרט אויף איהם אין שטוב, איך האָב געהערט ווי ער געהט אַראָפּ פון דער טרעפּ, בין איך איהם נאָכגעגאַנגען, נערפעל האָט זיך אַריינגעזעצט אין דער דראָזשקע וועלכע איז געשטאַנען פאַרן טויער זיך איינגעשטויסט און געווייס צוליב שיכרות, געפרובט איינצושלאָפען, איך האָב זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, איך האָב קיינעם נישט געזעהען. אַ דיגע דעק שניי האָט טבעדעקט די טראָטואַרע אַזוי אַז מען האָט אפילו נישט געהערט קיין טריט, ווען אימיצער וואָלט יאָ געגאַנגען איבער דער גאַס, איך האָב בעמערקט אַז דער איינהאַלטער פון דער דראָזשקע זיצט אויף זיין אָרט אויף דער הענט־בענק און שלאָפט געשמאַק. איך בין אַריין אין דער דראָזשקע וועלכע איז צוליבען שניי וועלכע האָט געשיט צוגעדעקט געווען מיט אַ בויד. ווער־פעל האָט דאָס אפילו נישט בעמערקט, אויך דער דראָזשקאָזש איז זיך רוהיג געשלאָפען און ווייטער געשנאָרכט. ווערפעל איז געווען אַנגעטאָן אַזוי ווי ער וואָלט געקומען פון אַ באַל. אין ציליגדער, לאַקשיך, שוואַרצען פּאַלטאָ און דער האַלז אַרומגענומען מיט אַ שניי־ווייסען לאַנגען זיידענעם שאַל.

— און וואָס איז ווייטער געשעהען? האָט באַנעצקי געפרעגט, זעהענדיג אַז די פרוי שטעלט זיך אָפּ און איהר אויג שוועהר צו רעדען.

— אין מיגוט, איך וועל גלייך דערצעהלען. בליץ־שנעל האָב איך מיט די הענד אָנגענומען די עקען פון דעם שאַל, נאָכאַמאָל אַרומגעוואָרפען איין עק איבער ווערפעלס האַלז און דאַן מיט׳ן גאַנצען כוח געצויגען, ווערפעל האָט קיין פּיפּס נישט געגעבען, ער האָט געפרובט צו וואַרפען מיטן קאָפּ אָבער איך האָב איהם פעסט געהאַלטען, ער איז געוואָרען בלוי, ווי אַ מילך און דאַן שוין אינגאַנצען אויפגעהערט צו אָטעמען. דער דראָזשקאָזש האָט ווייטער געשלאָפען אויף זיין אָרט, איך בין אַרויס פון דער דראָזשקע און בין אַוועקגעגאַנגען פון דעם אָרט פון פערברעכען און בין אַוועק צו דער באַהן ווידער אויסגעקויפט אַ בילעט פון צווייטען קלאַס קיין וואַרשאַ, אין דעם מאָמענט האָב איך ווידער נאָר מיר דערזעהען גערסאָנען.

— גלייך אין האָטעל „איראָפּעיסקי“ האָט ער מיר איינגעראָמט אין אויער, דאָרט איז דאָ אַראָן, די ווייס שוין פון אַלעם.

— איך האָב אַ שאָקעל געגעבען מיטן קאָפּ אַלס צייכען אַז איך האָב איהם פערשטאַנען און נישט געשטערט פון קיינעם בין איך אַוועקגעפאָהרען קיין וואַרשאַ.

— און מערקווירדיג, האָט די פרוי ראָזען ווייטער גערעדט, מיטן מאָמענט ווען איך האָב פערלאָזען דעם וואַגאָן אין וואַרשאַ האָב איך פערגעסען וועגען אַלץ וואָס האָט מיט מיר די נאַכט פּאַסירט וואו איך בין געווען און וואָס איך האָב געטאָן, איך האָב נאָר געדענקט די סצענע מיט ווייסן אין האָטעל־צימער און נאָר געטראַכט וועגען דעם אַז איך דאַרף געהן אין דער פּאָליציי און וועגען דעם מיטטיילען, אַזוי האָב איך אויך געטאָן, אָדאַן האָב איך בעמערקט אין קאָרידאָר זי האָט מיט מיר נישט גערעדט, נאָר אַ קוק געגעבען אויף מיר מיט אַזעלכע מאָדנע אויגען, אַז האָט מיר אַדורכגעשפּיזט דאָס האַרץ, איך האָב איהר געוואָלט עפּעס זאָגען, אָבער דורך מיין קעהל איז נישט אַדורכגעגאַנגען קיין איין טאָן, זי האָט אויסגעשטרעקט די האַנד און מיט אַ פינגער אָנגעוויזען אויף אַ טיר, איך האָב שוין דאַן גאָרנישט געפרעגט און גלייך געגאַנגען אין דער דאָזיגער טיר, דאָרט איז געווען די פּאָליציי וועלכע האָט געפיהרט די אויספאָרשונג.

(פאָרטזעצונג קומט).

די רײַכסטע פאַמיליע אין פּאָרטוגאַל — איז אַ יודישע

אַ טשיקאַווע געשיכטע מיט אַ יודישער פאַמיליע, וואָס האָט פאַרבלאַנדזשעט אויף אַ ווײַטן אינזעל

מיט אַ 120 יאָהר צוריק און 1810 אָדער 1821 איז קיין ליסאַבאָן געקומען פון מאַראָקאָ אַ גראָ־סער יודישער (ספרד'ישער) סוחר, וועלכער האָט שוין דאַן געפיהרט גרויסע מסחרים מיט פערשי־דענע לענדער — בענסאָאור (בן סאָאור). צוליב דער גוטער געאָגראַפישער לאַגע פון ליסאַבאָן פון שטאַנדפונקט פון זײַנע געשעפטן, און אפשר אויך צוליב אַנדערע טעמים, האָט ער זיך דאָ געוואָלט באַזעצן — מיט ווײַב און קינד און מסחרים. ער האָט זיך באַראַטן מיט אײניגע האַנדעלס־פרײַנד, די האָבן איהם אָבער דערפון אָפּגעשלאָגן. די רעכטלאָזע לאַגע פון אַ יודען איז נאָך דאַן אין ליסאַבאָן נישט געווען קיין זיכערע און מען האָט געוואָרנט פון אײַלעניש, וואָס וואָלט דאָך גרויסע האַנדעלס־טראַנזאַקציעס געריסן די אויגען. בן סאָאור האָט דעריבער באַשלאָסן זיך צו באַזעצן אויפ'ן פּאָרטוגעזישן אינזעל סאַן־מיגועל (אַרום 5 טעג רײַזע פון ליסאַבאָן), גלויבענדיג, אַז דאָרט וועט זיך קיינער נישט דערוויסן פון זײַן יודיש־קייט, אָדער אַז זי וועט קיינעם נישט אַנגעהן.

קיין סודות זענען אָבער נישטאָ. מען איז דער גאַנגען וועגען דעם, אַז דער נײַ אַנגעקומענער איז אַ „זשודעאָ", וואָס איז דאָס אײגענע, וואָס טײַ־וועל (לויט דער פּאָרטוגעזישער פאָלקס־פאַר־שטעלונג האָט אַ „זשודעאָ" אַ ביק און הערנער), און אין אײנעם אַ זונטאָג'דיגער קירכען־רעדע האָט אַ גלח געהאַלטן אַ פלאַמיגע פּאָגראָם־דרשה אין שייכות מיט'ן נישט־גלויביגן, וואָס האָט זיך באַ־זעצט אין דער מיט פון די גלויביגע אויפ'ן הייליגן אינזעל פון מיגועל.

אַרויסגעהענדיג פון קירכע האָט זיך דער המון, אַ רעליגיעז־אַנגעהיצטער און אפשר אויך עקאָנאָמיש־אויפגערעגטער, געלאָזט געהן צו בן סאָאור'ן מיט היציגע רייד, אויפגעפּײַלטע פויסטען, צאָרנדיגע אויגען. און עס וואָלט זיכער געווען אַ

פון זעליק מיבקאָוו.

טראַגישער סוף, ווען בן־סאָאורס מזל שײַנט נישט אויף אין געשטאַלט פונ'ם פּאָליציי־שעף פון איב־זעל סאַן מיגועל.

דאַרף זיך גראָד מאַכן, אַז אין דער צייט שפּאַצירט אויף דער גאַס פאַרבײַ דער פּאָליציי־שעף, אַנקומענדיג פון דער זונטאָג'דיגער און פאַר־ליציישער רוה און אָרדנונג, וואָס ער איז פאַר די פעראַנטוואָרטליך, בעטוואַרנט פאַר דער אַנדער־דער העלפט, און פלוצים — אַ ברוגזגעדיגער המון.

איז ער דערגאַנגען די אורזאַך און האָט אַליין צו מיט דער הילף פון אַרויסגעריפענע כוחות פונאַנדערגעטריבן דעם המון און אַזוי אַרום גע־ראַטעוועט בן־סאָאור'ן פון זיכערן טויט.

דער פּאָליציי־שעף האָט אַזוי געהאַנדעלט אויס געוויסענהאַפטיגקייטס־געפיהלן, אָדער אפשר גיכער אויס ברודערליכקייטס־געפיהלן, ווײַל ווי עס האָט זיך שפּעטער אויסגעלאָזט איז ער געווען אַ מאַראַן פון פּאָרטוגאַל, פונ'ם שטעטל קאָווילהאָן (באַך איצט אַ צענטער פון מאַראַנען).

אָבער פון דאַן אָן איז בן סאָאור געווען זיכער מיט רוה. ער האָט ווײַטער געפיהרט זײַנע געשעפטן, וועלכע זענען אַלץ גרעסער און פער־צווײַגטער געוואָרן און זיבע צווייַ זיהן האָבן איהם מיטגעהאָלפן.

יעדער איינער פון די 2 זיהן האָט שפּעטער געהאַט צו 3 קינדער. אַלע 3 בײַ יעדן — זיהן. און דאָ זעהט מען וואָס עס איז אַזוינס גורל. דרײַ זיהן פון אײנעם — אַלפרעדאָ, יאַאַבים און ראַאַי — זענען אַוועק אין תורה: דער ע־שטער איז געווען אַ אינזשיניער, דער צווייטער אַ היסטאָריקער, לעבט אין פּאַריז, ער האָט זעהר פיל געשריבן וועגן די פּאָרטוגעזישע וויסענשאַפטליכע דער־גרייכונגען פאַר דער נאַוויגאַציע, אַסטראָנאָמיע און מעדיצין און וועגן דער ראָלע, וואָס די מאַראַ־נען האָבן דערבײַ געשפּילט, דער דריטער ראַאַי, איז אַ כירורג, אַ פּראָפעסאָר אין פּאַריז.

און פּונקט ווי די 3 זענען אַוועק אין תורה, אַזוי זענען די 3 זיהן פונ'ם אַנדערן אַוועק אין — מסחר. די האָבן פערפיהרט גרויסע מסחרים. אַוועק אין די פערע'ע, זענען — צוליב זיכער־הייטס־טעמים געווים — געוואָרן ענגלישע אונ־טערטאַנען און געעפענט אין ליסאַבאָן אַ באַנק, וואָס עקזיסטירט נאָך — ביז'ן הײַנטיגן טאָג. זייער קאַפּיטאַל איז געשטיגן, זיי האָבן אַלץ ווײַ־

טער פאַרגרעסערט זייער פאַרמעגן, [illegible] גרויסע שיפן און גרויסע געשעפטן מיט מעבריאַ־לים לענדער.

* * *

אַלפרעדאָ בן סאָאור, דער עלטסטער פון די דרײַ אין תורה אַוועקגעגאַנגענע זיהן, אַ גרויסער־אינזשי־ניער האָט געענדיגט אין דײַטשלאַנד. ער איז דער גרינדער און דער ערשטער דירעקטאָר פון פּראָ־פעסאָר פון ליסאַבאָנער פּאָליטעכניקום, לעבט איצט אין ליסאַבאָן.

אַלפרעדאָ בן סאָאור אינטערעסירט זיך מיט יו־דישקייט, מיט יודישע ענינים, אַז זאַנגוויל איז מיט יאָהרן צוריק אין שליחות פון דער הערמאַלס־דיגער יודישער טעריטאָריאַלער אָרגאַניזאַציע, גע־ווען אין ליסאַבאָן אין שייכות מיט'ן אַנגאָלאַ־פּראָ־יעקט, האָט ער איהם אויסגעקליבן פאַר זײַן פערטרויאונגס און פערבינדונגס־מאַן, מיט איניגע יאָהר צוריק איז בײַ איהם געווען ליב יאַפע און בײַ איהם בעקומען פאַר'ן קרן היסוד אַ שיינע מטבע.

אַלפרעדאָ בן סאָאור איז מוזיקאַליש. ער האָט אין דער יוגענד געשפּילט פידעל און ווי אַנ'אינזשי־ניער זיך אינטערעסירט מיט דער קונסט פון מאַ־כען פידלען. יאָהרען לאַנג האָט ער געקויפט פער־שיידענע פידלען און מיט דער צייט זיך אײַנגער־וואָרפן ער האָט אַליין געמייסטערעוועט, געשעפט, שאַפט אַ מין פידלען־מוזע און — אַ וואַרשטאַט, און פּאַלירט, געוואָלט ווערן אַ מין סטראַדיוואַריוס.

אַלפרעדאָ בן סאָאור האָט 2 קינדער — אַ זוהן און אַ טאָכטער, דאָקטאָר מאַטילדאַ בן סאָאור. זי איז געווען זעהר אַקטיוו אין דעם הילפס־קאָמיטעט פאַר די דײַטשע פליטים און אין דער אַרבייט אַרויסגעוואָרן אַ בעוווּנדערטע הארציגקייט און אײַ־בערגעגעבענהייט.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בײַטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרײַזען

קריינג־קינאָ־טעאַטער

ZACHĘTA

זגעריזשער 26

הײַנט און פאָלגענדע טעג!

גרויסע פּרעמיערע!

א. ג.

אונטער דײַן שויך

אין די הויפּט־ראָלען:

Adam Brodzisz

Marja Bogda

דער זאַל איז צענטראַל בעהייצט.

אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4.30 נ"מ

שבת און זונטאַג 12.30—אַ זייגער בײַטאָג

יודישע פירמעס טאָרען נישט רעקלאַמירען קיין דײַטשע סחורות

וואַרשאַ. (יט"א). אין די פּראָטעסט־אויסשטעלונגען פון אַ רייהע יודישע פירמען זענען ער היום רעקלאַמע־שילדלעך, וואָס רעקאָמענדירען צו קוי־פען דײַטשע אויסאַרבייטונגען, דער הויגער מאַקס דופּט אַרויס גרויס פּערביטערונג בײַ די יודישע דורכ־געהער, וועלכע ווענדען זיך כסדר צום צענטראַל־קאָמיטעט פון דער אַנטי־היטלעריסטישער ווירט־שאַפטליכער אַקציע אַז ער זאָל וועגען דעם איבער־וועבירען.

דער צענטראַל־קאָמיטעט פאַר דער אַנטי היטלע־ריסטישער ווירטשאַפטליכער אַקציע ווענדעט זיך דורך דער פערמיטלונג פון דער פּרעסע צו די יודי־שע פירמע אַז זיי זאָלען ווי אַמגיכסטען בעזײַטיגען די דאָזיגע רעקלאַמע־שילדלעך.

אין אַנבליק פון דער קאַטאַסטראָפע פון די דײַטשען יודענטום איז אַ חרפה פאַרן יודישען סוחרטום צו רעקלאַמירען דײַטשע סחורות.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

גראַדעהאַלטער, קאָרסעטען, אָר־טאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, פּלאַטפוס־אײַנלאַגען נאָך גיפּס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אַבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

איוואַן בונין *)

די פערוואַנדלונג

(דערציילונג)

דער הויף איז געווען אַ רײַכער, די פאַמיליע אַ גרויסע.

דער אַלטער האָט געהאַט אַ סך קינדער און אײניקלעך און אין זײַן צייט געשטאָרבען באַר די אַלטע האָט זיך פערלעבט און דערגרייכט אַזאַ טיפען עלטער, אַז עס האָט זיך געדאַכט, דאָס עס וועט גאָר קיינמאָל נישט קומען קיין סוף צו איהר בורבעם און רחמנות'דיגען לעבען.

דאָס זענען זײַ געווען די באַלעבאַטים און די בויער פון דעם ברייטען רײַכען הויף, וואָס איז איצט שוין פון לאַנג אַפּגעלאָזט און פערוואַקסען און האָט אויסגעזעהן ווי אַ שמוציגער היימישער גאַסט מיט זיבע שייערן, אַלטע צוקרימטע בוימער, שוואַר־צער כאַטע. פּראָסטע און ווילדע ווינקעל, וועל־כער איז פערטרונקען געווען אין מיסט און פיל מיט האַטע פערד און קיה. דאָס זענען זיי אַמאָל געווען יונג, שיין, קלוג און שטרענג. און דער־נאָך האָבען די ביסלעכווייז רואיג זיך אַוועקגעלעגט און נאָכגעגעבען ערגעץ זיך. [illegible] צווישען דער יוגענט, וואָס האָט זיך אַלץ געמעהרט און געפּליהט און עבדליך זענען זיי אײנגעאַנגען אַוועק אָהן אַ זײַט, געוואָרען אַפּגעשוואַכט, אויסגעטריקענט, האָ־בען זיך אײַנגעהויקערט, זיך פערשלאָגען אויפ'ן אויוון, זיך אַפּגעריסען פון דער פאַמיליע און דער־נאָך אײנער פון צווייטען, צו זײַן אויף אייביג גע־שידט אין די קברים.

נאָך דעם אַלטענס טויט האָט די אַלטע זיך דערפיהלט בעזונדער נישט בעקוועם אויף דער ווײַ־טער וועלט. זי האָט זיך אַלץ געסטאַרעט מען זאָל איהר אײַנגאַנצען נישט בעמערקען, האָט ווי נאָר פערגעסען, אַז די אַלע יונגע, געזונטע קינדער האָט זי געבראַכט אויף דער וועלט און זי איז איצט אַנ'איבעריגע אין דעם הויף, וואָס זי האָט אויפ־געבויט. עס איז אויסגעקומען אַזוי: אַז קיינער האָט איהר נישט געהאַרפט און זי איז געווען אַ נישט־טיגער וועזען וואָס מען האַלט פון רחמנות וועגען, וואָס מוז באַר צו ליגען אויפ'ן הייסען אויוון, ווײַב מער, און זימער, היטען די פּאַלאַטעס און די כאַ־טע, ווען אַלע גייען אַוועק צו דער אַרבייט... גע־מען וואָלט אײַנפאַלען אין קאָפּ מורא האָבען פאַר

איהר, דער באַרוועסער, אײַנגעהויקערטער פון אַלט קייט מיט די תמיד פערטרערטע אויגען, וואָס איז גרייט יעדערען צו בעדינען: געהן צום מיטאָג און וועטשערע דײַן שיסעלע זופּ, דײַן שטיקעל ברויט און גיי אַוועק ערגעץ וואָס ווײַטער פון טיש וואָס אַלע זיצען, ערגעץ אין אַ ווינקעל בײַם אויוון — דאָס איז אַלץ...

באַר אָט איז זי שוין גוט קראַנק געוואָרען, ליגט אויפ'ן אויוון די אויגען פערמאַכט. אָטעמט הייס און שווער, מיט אַ אַ שוועכער מידקייט, און אַפילו בײַ אַ פּרייט־פּליציגער שנור האָט דאָס הערץ אַ ציטער געטאָן פון רחמנות — „מאַ־מושקאַ, זאָל איך, דיר אַ שטיקעל הוהן אָפּקאָכען, אָדער לאָקשען מיט מילך? אפשר ווילסטו עפּעס? זאָל איך דעם סאַמאָוואַר אויפשטעלען?" — און די אָטעמט באַך שווערער און היץ און ריהרט קוים דאַנקבאַר מיט'ן האַנט.

ענדליך אַלעמען בעפרייט — געשטאָרבען. —

— — — — — — — — — — — —

אַ טיפע ווינטער־נאַכט, אַ נאַכט פאַר איהר צווישען די לעבעדיגע, די לעצטע נאַכט, אין דרויסען אַ זאַווערוכע, פינסטער־ניש, דאָס גאַנצע דאָרף שלאָפט. און איבער דער ווינטער־נאַכט און זאַווערוכע, איבער דעם שלאָף און שטילקייט פון הויף, הערשט אַ טוישע: די בעכטיגע דער־שלאָפֿ־נע און רחמנות'דיגע אַלטיטשקע איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין עפּעס שרעקליכעס, און געהיימניס־פולעס, אין עפּעס גרויסעס און וויכטיגעס — אין אַ מת.

זי ליגט אין אַ קאַלטען צימער שוין אין אַ טרוגע, אַ שניי־אייגע, אַ ווײַסע טיף פערזונקען אין איהר טרוגע־וועלט, אַנגעשפּאַ־ט אין דער ברייטע דער קאַפּ ,וואָס איז אונטערהויבען מיט אַ שטרוי־ענער קישען, און עס פאַלט אַ שאָטען פון די טוב קעלע ווינקעל, וואָס טיילען זיך אָפּ אויפ'ן ווײַסען פּנים, די טרוגע פערציגט מיט אַ שוואַרצען צודעק שטייט הינטערן טיש, העל פּלוטשען פון ברענענדיגע ליכט, זיי ברענען הייס, אומרוהיג, די טרוגע שטייט אונטער די הייליגע, אויפ'ן נאַקעט נעבען פּענ־סטערל הינטער וועלכע עס בושוועט אַ פראָסטיגע זאַווערוכע די שוואַרצע שויבען פון וועלכען עס בליאַסקען, פינקלען מיט שניי, וואָס ווערען פון דרויסען נישט פערפרוירען אויף זיי.

(מפּלות זענען באַרוויל, דער יונגסטער זוהן)

פון דער פערשטאָרבענער, וואָס האָט נישט לאַנג חתונה געהאַט, ער האָט זיך אַלע מאָל אויסגעצייכענט אין דער פאַמיליע מיט זײַן שכל און ריינקייט מיט זײַן גלייכען כאַראַקטער און ליבע צו לייענען — איז וועל זאָל זאָגען, אַז נישט ער? און ער איז אַליין אין דער קאַלטער כאַטע אײַנזאַם, אָהן שרעק פאַר דער טויטער, מיט וועלכער ער דאַרף פערבלײַבען אײנזאַם אַ גאַנצע נאַכט, נישט פאַר־שטעלענדיג זיך וואָס איהם דערוואַרטעט, און אָט פיהלט ער שוין לאַנג, אַז עס האָט פּאַסירט עפּעס כאַראַלעס און וואָס מע ווען קיינמאָל נישט זעהען איבערמאַכען אין זײַן לעבען. ער פיהלט, אַז ער איז פערפאַלען אויף אייביג, ער שטייט און לייענט און לייענט, אײַנגעבויגען צו די הייסע און צי־טערנדיגע ליכט, לייענט אָהן אַנ'אויפהער און דאָס נישט קיין כוח זיך אָפּצושטעלען פון מאָדנעם שרעק, וואָס צעוואַקסט זיך אין איהם. ער פיהלט, אַז קיינער ווען איהם שוין נישט קענען העלפען, אַז ער איז אײַנגאַנצען אַליין, נישט באַר אין דער אייז קאַלטע כאַטע, אויג אויף אויג מיט דעם שרעקלי־כען וועזען, וועלכער איז באַך שרעקליכער מיט דעם, וואָס ס'איז זײַן אייגענע מוטער, באַר אויך אין דער גאַנצער וועלט, און אַז די נאַכט איז אַזוי טיף, די שעה אַזאַ שטילע, אַז ער קען שוין נישט דערוואַרטען פון קיינעם נישט פערגיטיגונג און נישט הילף, וואָס האָט פּאַסירט מיט איהם? האָט ער נישט אויסגערעכענט זײַנע כחות, בעשלאָסען זאָגען תפילות איבער דער טויטער בײַ נאַכט, אין די שעה'ן ווען אַלע שלאָפען און פּלוצים האָט איהם אַ־רומגעכאַפּט אַ שרעק און ער קען זיך נישט ריהר־רען פון אָרט איבער דעם שרעק, קען נישט אַנט־לויפען פון דער כאַטע? ניין, עס האָט פּאַסירט עפּעס מעהר וואונדערבאַרעס עס האָט פּאַסירט אַ נס, און ער איז איבעראַשט נישט פון אײַנפאַכען שרעק, נאָר פון דעם נס; איז איבעראַשט און דערשטוינט פון די וואונדערבאַרע סודות, וואָס זענען פאַרגעקומען פאַר זײַנע אויגען, וואו איז זי איצט? וואוהין איז זי פער־שוואונדען, — יענע רחמנות'דיגע, קליינינקע און דערשלאָגענע פון אַלטקייט און הילפלאָזיגקייט, וועל־כע קיינער פון זייער גרויסע, פרעכער פון זייער כוח און יוגענט פאַמיליע, האָט כמעט ווי נישט בע־מערקט, זי איז שוין נישטאָ, זי איז פערשוואונדען. — צי דען איז זי דאָס, אָט דאָס וואונדערבאַרע וואָס אָטעמט נישט און שווייגט, און איז דאָך נישט דאָס זעלבע, וואָס דער טיש, די וואַנט, די גלאָז, דער שבײַ, באַר נישט דאָס, וואָס אַ דאָה, באַר אַ וועזען, ווערמענס זײַן איז אַזוי נישט פערשטענד־ליך ווי דער באַשעפער אַליין. האָט זיך דען דאָס וואָס ליגט און שווייגט אין דער בײַער שײַנער טרומ־נע, אײַערנעכטען געטוליעט אויפ'ן אויוון? ניין, דאָס איז נישט דאָס זעלבע, — עס איז אין איהר פאָרגעקומען אַ פערוואַנדלונג — און אַלץ אין דער וועלט האָט זיך פערוואַנדעלט צוליב איהר. און ער

איז אַליין, אַליין אין דער פערוואַנדעלטער וועלט, אַ צויבער האָט איהם פערשלאָסען אין איהר און ער מוז שטיין ביז פאַרטאָג און לייענען אָהן אַנ'אויפ־הער אויף דער הויכער און מאָדנער שפּראַך, וואָס איז אויך אַ טייל פון דער וועלט, און ער קלייבט צוזאַמען זײַנע אַלע כחות, אום צו לייענען, זעהן, הערען, דײַן אייגענעם קול און זיך האַלטען אויף די פיס, מיטן גאַנצען ווערען טיפער אַרײַנגעהמען־דיג אין דיך אַלץ, וואָס האָט נישט קיין ווערטער, ווי אַ ליטורגיע, וועלכע קומט פאַר אין איהם אַליין און פאַר איהם. און מיט אַמאָל הויבט זיך פאַמעלעך אויף און באַך לאַנגזאַמער לאָזט זיך אַראָפּ דער צודעק אויף דער ברוסט פון דער פערשטאָרבענער — ווי זי וואָלט שטיל געאָטעמט, און באַך העכער און ליכטיגער וואַקסט, ציטערט, פערבלענדעט דער בלאַזק פון די ליכט, — און ער ווערט אײַנגעאַג־צען בעהערשט פון בעגייסטערונג און שרעק, פון וועלכען דער קאָפּ, די אַקסלען, און די פיס ווערען ווי האָלץ. ער ווייס, ער בעגעהמט, אַז דאָס בלאָזט אַ פראָסט־ווינט אין פענסטער, הינטער וועלכע עס גייט אַ זאַווערוכע, אַז דאָס ריהרט זיך דער צודעק און בלאָזט פונאַנדער די ליכט. באַר אַלץ איינס — אָט דער ווינט איז זי, די פערשטאָרבענע, דאָס ווײַט פון איהר מיט דער ריינקייט, ווי דער טויט, און איך קאַלטען אָטעם, ווי די אייביגקייט, און דאָס וועט זי אויפשטײַן משפּטן די גאַנצע וועלט, די גאַנצע פער־האַסטע אין איהר זאַטקייט און באַרישקייט לעבער־דיגע וועלט —

— — — — — — — — — — — —

איצט איז גאַוויל נאָך נישט קיין אַלטער פויער מיט גראָע, גלאַטע פערקעמטע האָר, גאָר נישט קיין אײַנפאַכער צווישען אַנדערע.

ער באַלעבאַטעוועט נישט, האָט איבערגעגעבען אַלץ די ברידער, דער פרוי, קיין קינדער האָט ער נישט. ער האָט זיך אויסגעקליבען אַנ'אַרבייט, וואָס ס'איז איהם שטאַרק צום האַרצען — זײַן אַ פּורמאַן.

ער איז תמיד אין וועג, און דער וועג, די ווײַט־קייט, די בילדער, וואָס בײַטען זיך נאָך דער צייט פון יאָהר; פעלדער, וועלדער, דאָס לויפען פון די קלוגע פערד, דאָס קלינגען פון די גלעקלעך און אַ לאַנגער שמועס מיט אַנ'אַנגעגעהמען פּאַסאַזשיר, — איז גליק, וואָס איז איהם אימער געטרײַ.

ער איז אַנ'אײַנפאַכער, אַ גוטער, אַפילו אַ פרייליכער, באַר די פרײַד זײַנע איז ווי פון נישט קיין באַרמאַלען, דער פּנים איז בײַ איהם אַ רײַנער, אַבסאָלוט אַ דאַרער, די אויגען עהנליכע און קלאָרע. ער רעדט ווייניג, באַר ווען גייט דערציילען אַ באַהעפטע מענשען דאָס שווערע און אין דער אמתן וואונדערבאַרע, וואָס ער האָט איבערגעלעבט נעבען זײַן מאַמעס טרומנע, אין איהר לעצטער נאַכט צווישען די לעבעדיגע.

יודיש—תלוש.

---

*) דער בעריהמטער רוסישער דיכטער און ערציילער, וועלכער האָט געוואונען דעם נאָבעל־פּרײַז פאַר ליטעראַטור פאַר'ן יאָהר 1933.

רעדעס פון דר. חיים ווייצמאן וועגען אקטועלע א״י פראבלעמען

די פראגע וועגען קאלאניזירען דייטשע יודען אין א״י.—די פערגלייכען: ארץ־ישראל אנגאלא־אוגאנדא.—יודישע און אראבישע ארבייטער.—ווי קען מען העלפען די אראבער.—די סערטיפיקאטען־פראגען.—יודען און ענגלאנד

לאנדאן. (יט״א), אויף דעם יעהרליכען צוזאמענפאהר פון דער ענגלישער ציוניסטישער פעדעראציע וואס איז פאריגע וואך פארגעקומען אין לאנדאן האט דר. חיים ווייצמאן דער פרעזידענט פון דער פעדעראציע, געהאלטען א לענגערען פאליטישען רעפעראט אין וועלכען ער האט צוו. אנד. געזאגט:

מען דארף זיך ריכטען, אז אין קורצען זאל אויף דעם אדער אנדערען וועג סטאביליזירט ווערען די שטעלונג פון דייטשען יודענטום. אבער אויך די לאגע פון רוסישען יודענטום איז "געוואוסט" סטאביליזירט געווארען און מיר אלע וויסען אז די דאזיגע „סטאביליזאציע" האט געגעבען א יעהרליכע עמיגראציע פון העכער הונדערט טויזענד נפשות. עס איז דעריבער זעהר שווער פאראויסצוזעהען, וואס די „סטאבילע" בעדינגונגען וועלען בעדייטען פאר'ן דייטשען יודענטום.

קיין א״י עמיגרירען כסדר דייטשע יודען אין בעדייטענדע צאהלען. דיזע צאהל איז יעדען חודש העכער טויזענד.

סוף 1933 קען נאך א טייל יודען אין דייטשלאנד פיהרען א וועלכע נישט איז ערמעגליכע עקזיסטענץ, אבער די אמשפארונגען געהען אויס. און פיל שטעהען אין בוכשטעבליכען זין פאר דער סכנה צו הונגערען, פיל אונטערנעהמונגען זענען „גלייכגעשאלטעט", געווארען. ד.ה. מען האט די יודישע דירעקטארען און אנגעשטעלטע ארויסגעווארפען אויפ'ן גאס. דער דאזיגער פראצעס דויערט נאך, און עס איז דעריבער שווער צו מאכען זיך א קלארע בילד וועגען דער לאגע.

אפשר אין א פינף זעקס יאהר ארום וועט דאס דייטשע יודענטום פערקלענערט ווערען אויף א העלפט פון זייער איצטיגער צאהל, אזוי פיל וועלען אפשר קענען פערדיינען זעכציג מיליאן דייטשען. לויט די אויסרעכענונגען פון דר. רופין דארף מען האלטען, אז עס וועט מעגליך זיין צו קאלאניזירען אין א״י וועלכע 6000 דייטשע יודען יעהרליך.

א״י בעמט אויף טויזענדער פון די פליטים, די דאזיגע ערשיינונג ערקלערט זיך אפשר דערמיט וואס „אין דער מוטער'ס הויז איז שטענדיג דא ארט". דאס זענען די גייסטיגע ווערטען פון א״י, וואס האבען בעגייסטערט זיינע בוניע, און געשאפען אין לאנד ארט פאר אנדערע, מען קען שאפען נאכמעהר ארט. וואלטען מיר געקענט זאמלען 300 טויזענד פונט יעהרליך וואלטען מיר דארט יעדעס יאהר בעזעצט 10 טויזענד דייטשע יודען.

מיר שטעהען פנים אל פנים מיט איין ספעציעלער שוועריגקייט — האט דר. ווייצמאן פארטגעזעצט, וואס צו טון מיט קינדער פון דייטשלאנד, — וויסען מיר, מיר וויסען אויך, ווי צו בעהאנדלען די חלוצים. די שוועריגקייט בעשטעהט אבער הערין ווי צו בעהאנדלען דעם מיטעלשטאנד־עלעמענט וואס קומט פון דייטשלאנד. פאר איהם איז א״י א פרעמד לאנד. הגם ער איז א זעהר ווינשענסווערטער עלעמענט, קען ער זיך אבער שווערער צופאסען, ווי למשל, דער פוילישער אדער רוסישער יוד.

ד״ר ווייצמאן רעדט דאן ארום די פלענער, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען פאר די יודישע מיטעלשטאנדס־מענשען פון דייטשלאנד.

פאר דעם צוועק זענען נויטיג צוויי זאכען. ערשטענס איז וויכטיג צו ערווערבען וואס מעהר באדען, דער עיקר דורכ'ן קרן קימת, כדי נישט צו דערלאזען צו א באדען פרייזען אויפשרויפונג, והשנית איז וויכטיג צו שאפען קרעדיט־מיטלען. קליינע קרעדיטען פאר האנדווערקער און גרעסערע — פאר קאפיטאליסטען. מיר ווילען שאפען אן איבערהיסטארישע באנק, וואס זאל אנפיהרען מיט דער ארבייט און נישט דערלאזען צו קיין פעהלערהאפטע שריט אין דעם געביט פון קרעדיט־הילף.

ווי איך האב געזאגט, קען א״י אויפנעהמען צעהן טויזענד דייטשע יודען יעהרליך, מען קען זאגען, אז דאס איז נישט גענוג. דערמאנט איך אבער אז די, וואס קומען איצט, שטיצען זיך אויף דריי דורות וועלכע האבען געליטען און געארבייט פאר א״י, אין ס'רוב פאלען האבען די, וואס קלאגען זיך, פריהער זעהר ווייניג געטון פאר א״י. מיר מוזען אויך געדענקען וועגען אנדערע יודישע קיבוצים וואס קוועלען זיך, מיר דארפען זיך רעכענען מיט דער לאגע פון פוילישע און רומענישע יודען, וואס רייסען זיך צו די א״י־טויערען.

מען האט געפרובט מאכען פאנטאסטישע קאנקורענץ־פערגלייכען צווישען א״י און אנדערע לענדער, למשל, אנגאלא. אנגעהמענדיג אז אנגאלא האלט פאר אונז עקזיסטירט און וואלט געווען זעהר לייכטיג, זאג איך, אז עס וואלט געדויערט זעהר לאנג ביז זי וואלט געקאנט אבסארבירען 10 טויזענד יודען א יאהר. מען פרובט שאפען א מין נייע אוגאנדא־אנקורענציע, די לאגע האט זיך אבער זייט דעם אוגאנדא־פראבלעם געענדערט, דאן מאלט האט אוגאנדא עקזיסטירט און א״י — נישט. היינט איז פונקט פערקעהרט; א״י עקזיסטירט, און אוגאנדא — נישט. וואס פאר א לאנד מען זאל אויפבויען, מוז עס האבען כסדרדיגען לאנגזאמען און ארגאנישען וואוקס, וויכטיג איז דאס פיאנערטום, עס איז נויטיג א גייסטיגע קראפט און איך וואלט געוועזען א בעלן צו זעהן די גייסטיגע קראפט דאס וואס שלעפען יודען קיין אנגאלא.

איך האב נישט געבויט מיין ציוניזם אויף קאטאסטראפעס, האט ד״ר ווייצמאן פערענדיגט, איך האב אויך נישט געבויט אויף קיין היטלעריזם מיר זענען געקומען אריבערען, האבענדיג הינטער זיך דאס יודענטום, און מיר וועלען ווייטער ארבייטען, איך גלויב אז נאך אין אונזערע טעג וועלען מיר האבען א גרויס ארץ־ישראל. מיר וועלען האבען צוריקשטויסען, קיין שום צוריקשטויס וועט זיך אבער נישט לאזען פערגלייכען מיט דעם, וועלכען עס האט בעקומען דאס דייטשע יודענטום, אויב איהר וועט ווייטער ארבייטען, ווי איהר האט עס געטון ביז איצט וועט אונזער ווערק נישט קענען ליידען קיין דורכפאל.

א צווייטע רעדע האט דר. ווייצמאן געהאלטען אויף דער שלוס־זיצונג פון ענגלישען ציוניסטישען צוזאמענפאהר, דר. ווייצמאן האט געזאגט צוו. אנד.:

מען בעשולדיגט אונז אין באיקאטירען אראבישע ארבייט, און מען זאגט, אז דער סערטיפיקאטען־שעדיול איז געקירצט געווארען מחמת דער בעדייטענדער צאהל פון ארבייטסלאזע אראבער, איך וואלט וועלען אויפקלערען צוויי זאכען, ערשטענס, אין די קאלאניעס וואו אראבער ווערען בעשעפטיגט, געשעהט עס נישט צוליב הומאניטארע מאטיוען, נאר דערפאר וואס אראבישע ארבייט איז ביליגער, צווייטענס ווערען אין דאס רוב פון די קאלאניעס קיין ארבייטער בכלל נישט בעשעפטיגט, נישט קיין אראבישע און נישט קיין יודישע, מחמת די גאנצע ארבייט ווערט געטון דורך די קאלאניסטען וגמא, חוץ לזה איז עס איבויק צו זאגען, אז יודען בעשעפטיגען נישט קיין אראבישע ארבייטער, בעת די אראבער בעשעפטיגען דאך זיכער נישט קיין יודען.

פון ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט טיילט זיך א״י אין דריי חלקים — אראבער. יודען און בריטישע אדמיניסטראציע, וועלכע גיט אויס געלד, צו וועלכע יודען שטייערען ביי מיט העכער 40 פראצ. דער יודישער חלק קען נאך געטיילט ווערען אין צוויי סוב־חלקים — א נאציאנאלער און פריוואטער, דער "פריוואטער" בעשעפטיגט אראבישע אראבער.

נאר בלויז דער קליינער „נאציאנאלער" טוט עס נישט. עס וואלט דאך אבער געווען אן אבסורד צו ווארטען, אז דער דאזיגער „סוב־חלק" זאל האנדלען בעת זיינע פאנדען ווערען געזאמעלט אויף דעם אויסדריקליכען צוועק צו בעזעצען יודען אויפ'ן באדען, וואס שייך דעם בריטישען ארבייטער־געבער קענען מיר מיט רעכט פאדערען פאר'ן פרינציפ אז יודען זאלען אין אלע רעגירונגס־אונטערנעהמונגען בעשעפטיגט ווערען אין א יושרדיגען פערהעלטניש צו זייער אנטייל אין די הכנסות פון דער רעגירונג, ביז איצט האבען מיר עס נאך נישט דערגרייכט, וואס שייך די אראבער ווען אן אראבער בלויז אין זעלטענע פאלען בעשעפטיגען א קוואליפיצירטען יודישען ארבייטער, דאס איז אבער א זעהר זעלטענער אויסנאהמס־פאל.

עס וועט קומען א טאג, ווען די אראבער און יודען וועלען זיך אפגעבען א חשבון, אז זיי ארבייטען פאר א געמיינזאמען ציל און דאן וועלען די דאזיגע איינטיילונגען זיך אפשטעלען, די דאזיגע צייט איז אבער נאך נישט געקומען, און דערווייל זענען מיר, יודען, די געליטענע, איך האב זייער פיל יאהרען זיך בעמיהט פאר צוזאמענארבייט, אבער ביז־איצט האבען די אראבער זיך אפגעזאגט צו נעהמען די אויסגעשטרעקטע האנד. איך דענק, אז דאס וועט זיך ענדערען, אבער ערשט דאן, ווען די אראבער וועלען זיך אפגעבען א חשבון, דאס הגם מיר ווילען זיי נישט בעהערשען, ווילען מיר אבער דורך זיי נישט בעהערשט ווערען. אז מיר בעטראכטען א״י אלס לאנד, אין וועלכען מיר בעזעצען זיך מיט רעכט.

דער ארגומענט אז מיר זאלען זיך איינקויפען אין חסד פון די אראבער דורך בעשעפטיגען מעהר אראבישע ארבייטער, איז אן אבסאלוט פאלשער. דורך בעשעפטיגען מעהר אראבישע ארבייטער וואלטען די יודען בלויז געשאפען א ברייט פעלד פון רייבונגען, דער איינציגער וועג צו לעזען דאס אראבישע פראבלעם פיהרט דורך אויפהויבען דעם לעבענס־סטאנדארד פון די אראבער, דאס וועט אבער נישט געשעהען דורך בעשעפטיגען מיט צעהן אדער פופציג פראצ. מעהר אראבישע ארבייטער. די צרה נעמט זיך דאך נישט דערפון וואס יודען האבען געקויפט באדען אויפ'ן ים־ברעג, דער דאזיגער באדען איז געלעגען וויסט און נישט־בעארבייט. אנ'ערך 65 פראצ. פון דער אראבישער לאנדווירטשאפט ליגט אין די בערגיגע געגענדען, וואו הין די יודען זענען נישט געגאנגען. אויב די רעגירונג וויל פערבעסערען דעם לעבענס־שטאנד פון די אראבער, קען זי עס טון דורך העכערען די אויסגיביגקייט פון דער אראבישער לאנדווירטשאפט אין די בערגיגע געגענדען, אויב דער אראבער וואלט בעפרייט געווארען פון דעם אויפגעשרויפטען צינז, וועלכען ער מוז צאהלען זיין אייגענעם עקספלואטאטאר און דערצו זאלען נאך פערבעסערט ווערען זיינע לאנדווירטשאפטס־מעטאדען, וואלט ער געקענט לעבען ווי א פריי מענשליך וועזען און נישט זיין קיין עבד כנעני פאר'ן עפענדי, וואס זיצט אויף זיין רוקען, אט דא וואלט די רעגירונג געקענט איבערווענדען און איהר מיה זאל האבען א פעולה.

מיר יודען האבען געגעבען א בעווייז, אז דאס קען געטון ווערען. מיר האבען אויף אייגענע מיטלען געשאפען אן אראבישע מאדעל־זידלונג, מיט קרעדיט־מיטלען וואלט די רעגירונג געקענט ערמעגליכען דעם פעלאה צו קולטיווירען אליין אויף א קלענערען שטח פון זיין באדען און פערדאפלען זיין הכנסה. עס איז אונזער חוב צו בעוועגען די רעגירונג, אז זי זאל עס טון.

נישט די יודען, נאר די בעדינגונגען האבען פון אראבער געמאכט אנ'אומגליקליך מענשליך וועזען. וואלטען מיר בעשעפטיגט אראבער, וואלט מען אונז בעשולדיגט, אז מיר זוכען אויסבעהאלטען און אויפזעהר און אז מיר עקספלואטירען אראבישע ארבייטער, זאל די רעגירונג א טייל פון איהר איבערשוס אויסנוצען פאר דעם צוועק, וועלכען איך האב אנגעצייכענט, איך למשל. וואלט געווען צופרידען צו זעהען א טייל פון אונזער געלד, אויסגענוצט אויף אויסצובעסערען דעם מצב פון אראבישען ארבייטער.

וואס שייך דעם סערטיפיקאטען־שעדיול — האט דר. ווייצמאן פארטגעזעצט קענען מיר נאטירליך פערשטיין, אז די רעגירונג זאל זיין פארזיכטיגער ווי מיר זענען. מיר קענען אבער נישט פערשטיין, למשל, דעם נייעם ארגומענט פון דער רעגירונג וועלכע טענה'ט אז די לאגע קען נישט פערבלייבען אזוי גינסטיג ווי זי איז איצט, און אז דעריבער איז נישט מעגליך קיין גרויסע אימיגראציע. עס הייסט, זענען די בעדינגונגען שלעכטע, דארפען מיר נישט אימיגרירען, זענען אבער די בעדינגונגען גוטע, דארפען מיר... ווידער נישט אימיגרירען, די רעגירונג גיט זיך נישט אפ קיין חשבון אז די צאהל סערטיפיקאטען וואס מיר האבען געפאדערט, איז נישט געווען איינגעשטעלט בלויז אויף צו סיחרען מיט דער רעגירונג א משא־ומתן, נאר אז די דאזיגע צאהל האט זיך געשטיצט אויף א גרינדליכער אויספארשונג וועגען דער אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד, אויב אונזערע צאהלען האבען געשטימט אין דער פרינציפ וועלכען די רעגירונג האט אנגעווענדעט, א פאלשער, עס איז נישטא קיין לאגישע בעגריינדונג פאר דער דראסטישער קירצונג פון דעם שעדיול. מיר האבען דא פאר זיך אן אנ'אומפערענטפערטען פאל, און איך גלויב, אז סוף כל סוף וועלען מיר קומען צו א פערשטענדיגונג.

איך גלויב אז די מאנדאטאר־מאכט מיינט עס גוט מיט אונז און דעריבער וועלען מיר נישט פרובען תמיד געגען איהר צו פראטעסטירען, נאר זי צו איבערצייגען.

מיר יודען שטעהען היינט פאר א פיינדליכער וועלט. פון רהיין ביז'ן פאציפיק רעגירען מעטאדען, וואס שוין זייער ווייט איז געווענדעט געגען פיל פון דעם, אויף וואס עס שטיצט זיך דאס יודענטום, שפילט איך נישט צו לייכט מיט דער פריינדשאפט פון ענגלאנד. ווי די זאכען זאלען אונז צומאל נישט וועה־טון איז עס פאר מיר תמיד א קרענקונג, ווען מען ווארפט שטיינער אין בריטישע אמבאסאדעס, חוץ שאדען קען דערפון גארנישט ארויסקומען. איך בין איבערצייגט אז אונזער זאך איז א גערעכטע און דערפון נעמט זיך מיין זיכערקייט, אז סוף כל סוף וועלען מיר זיגען, איך ווייס אבער, אז אונזער ציל קען דערגרייכט ווערען מיט בלויז געדולדיגקייט, פערגעסט קיינמאל נישט די גרויסע געמיינזאמקייט פון עטישע, מאראלישע און פאליטישע אינטערעסען אין דעם העכסטען זין צווישען אונז און א״י און דעם דאזיגען גרויסען לאנד — ענגלאנד. די, וואס ווילען אויפבויען א״י אין איין טאג זענען שוועכליגע. לענדער האלטען זיך, אויב זיי ווערען געבויט בהדרגה. עס איז אנ'אומגליק, אויב די אייזעניש איז אזוי גרויס, לטובת דער צוקונפט מוזען מיר זיך אויסלערנען צו זיין אביסעל מעהר געדולדיג, ווי ווערטפול עס זאל פאר מיר נישט זיין יעדער איינציגער עולה, קענען מיר אבער נישט שטעלען אין סכנה דעם שלום און עתיד, פון א״י אפילו צוליב עטליכע הונדערט אימיגראנטען, מיר זענען — האט דר. ווייצמאן פערענדיגט, — אן אלטע ראסע מיט ערפאהרונגען, און מיר דארפען וויסען ווי אזוי צו האלטען גלייכגעוויכט צווישען דעם, צו וואס מיר שטרעבען און דעם, וואס איז מעגליך.

די ענטוויקלונג פון אנגלא־פאלעסטיין־באנק

לאנדאן. (יט״א) די יודישע קאלאניאל־באנק האט ארויסגעשיקט צו אלע איהרע קליענטען א צירקולאר־בריף אין וועלכען די טיילט מיט אז איהר באנק־געשעפט געהט איבער פון 1טען יאנואר 1934 צו דער „אנגלא פאלעסטינישער באנק".

די יודישע קאלאניאל־באנק איז געגרינדעט געווארען אין לאנדאן אין יאהר 1899, כדי מיטצוהעלפען דער קאלאניזאציע פון ארץ־ישראל און צו פיהרען באנק־געשעפטען אין א״י און אנדערע לענדער. די אנגלא פאלעסטינא באנק (פריהער אנגלא פאלעסטיין־קאמפאני) איז געשאפען געווארען דורך דער יודישער קאלאניאל־באנק אין יאהר 1902 אלס איהר טאכטער־געזעלשאפט פאר דעם צוועק צו אונטערשטיצען און ענטוויקלען יודישע ווירטשאפטליכע אונטערנעהמונגען אין א״י, אין איהר געשעפטספיהרונג האט די אנגלא־פאלעסטיין באנק זייט איהר גרינדונג געשטרעבט צו ערפילען דעם אויבענדערמאנטען צוועק און איז אין משך פון דער צייט געקומען צו א העכער מדרגה פון ענטוויקלונג און עקספאנסיע.

די באנק האט איצט דערגרייכט אזא וויכטיגע פאזיציע אז עס איז אנערקענט געווארען דאס זי ערפילט מיט ערפאלג איינע פון די הויפט־צוועקען פאר וועלכע איהר מוטער געזעלשאפט, די יודישע קאלאניאל־באנק גופא איז געגרינדעט געווארען.

עס איז דעריבער בעשלאסען געווארען, דאס עס איז צוועקמעסיגער אז דאס באנק־געשעפט וואס איז ביז איצט געפיהרט געווארען דורך דער יודישער קאלאניאל־באנק, אין לאנדאן זאל אין דער צוקונפט געפיהרט ווערען דורך דער אנגלא־פאלעסטיין באנק מיט'ן צוועק בעזונדערס צו ענטוויקלען דעם האנדעל צווישען ענגלאנד און א״י.

צום צירקולאר בריף איז בייגעלעגט דער ביילאנס פון דער אנגלא־פאלעסטיין באנק אויף דעם 30־טען סעפטעמבער 1933 וועלכער בעווייזט, אז די דעפאזיטען און לויפענדע קאנטאס האבען צום סוף סעפטעמבער בעטראפען איבער א מיליאן פונט דער מצב פון דער קאסע איז צו זעהען פון דער רובריק „מזומנים" געלד ביי אנדערע בענק און מלוכהשע ווערטפאפירען", לויט וועלכע די ליקווידירבארקייט פון די באנק־רעסורסען איז העכער 60 פרצ. (2.450.000 פונט). עס ווערט ווייטער מיטגעטיילט אז פאר אקטאבער און נאוועמבער האבען זיך די דעפאזיטען ביי דער אנגלא־פאלעסטיין באנק פערגרעסערט אויף ווייטערע 650,000 פונט. די יודישע קאלאניאל־באנק וועט אין דער צוקונפט פונקציאנירען אלס א „האלדינג קאמפאני".

——=:00:=——

פראפ. קאהען בעשטימט אלס פארשטעהער פון האלענדישען יודענטום אין ביירוט

פאר די ענינים פון דייטשע פליטים

אמסטערדאם (יט״א). ווי דער יט״א פארשטעהער אין אמסטערדאם ווערט געוואהר איז דער סעקרעטאר פון „קאמיטעט פאר די יודישע אינטערעסען אין האלאנד" — די רעפרעזענטאנץ פון האלענדישען יודענטום — פראפ. דר. ב. קאהען בעשטימט געווארען אלס פארשטעהער פון האלענדישען יודענטום אין ביירוט פון פערוואלטונגס־ראט פאר די ענינים פון די דייטשע פליטים אין לאנדאן.

וועגען ערמעגליכען די טוריסטען־בעוועגונג אין א״י

ירושלים. (יט״א). פארשטעהער פון פעראיינע צו שטיצען די ענטוויקלונג פון דער טוריסטיק אין א״י האבען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן גענעראל־סעקרעטאר פון דער א״י רעגירונג דזשאן האל, מיט וועלכען זיי האבען ארומגערעדט די פראגען וועגען אננעהמען מיטלען, אז די לעצטע מאסנאהמען פון דער רעגירונג זאלען נישט טרעפען די טוריסטען־בעוועגונג גאנץ א״י.

יט״א דערוויסט אז די פארשטעהער פון פעראנד זענען געבליבען צופרידען מיט'ן רעזולטאט פון דער קאנפערענץ מיט'ן גענעראל סעקרעטאר. איינגייכען זאל ארויסגעגעבען ווערען א פעראדנונג, וועלכע זאל זיך בעציהען אויף פערזאנען, וואס בעזוכענדיג אויף זייער רייזע א״י, האבען זיי אין ציל בלויז טוריסטישע צוועקען.

דער טוריסטיק־פעראנד האט זיך חוץ דעם געווענדעט צו דער רעגירונג מיט א מעמארנדום אין וועלכען עס איז אנגעוויזען געווארען אויף דעם גרויסען שאדען וועלכען די לעצטע שריט פון דער א״י רעגירונג זענען עלול צו ברענגען דער טוריסטען־בעוועגונג אין א״י. אויף דעם מעמארנדום איז בעקומען דער ענטפער, אז עס איז נישטא קיין גרונד מורא צו האבען, דאס די רעגירונג זאל האבען דעם חשק צו שטערען דער א״י טוריסטיק.

ספארט

באקס-מעטש

גייער — ס.ק.ס.

דער באקס-מעטש צווישן גייער און ס.ק.ס. האט צוגעצויגן א גרויסן עולם. געזיגט כמעט אין אלע קאמפן האבן די רוטינירטע באקסער פון גייער. הגם די יונגע סטושעלצעס האבן זיך ענערגיש אקעגנגעשטעלט. זיי האבן אבער נישט געקענט בעזיגן די גייער-באקסער. די טעכנישע רעזולטאטן זענען געווען פאלגענדע: פאפיר-געוויכט פארטושא (ס.ק.ס) האט רעמיזירט מיט טאמאשעווסקי (גייער), פליגען-געוויכט אלשעווסקי (ס.ק.ס.) האט נאקאוטירט מאראווסקי'ן (גייער), האהן-געוויכט: גאבולא (גייער) האט געוואונען ביי אדשעמבאווסקי (ס.ק.ס.), דרוזשבינסקי (ס.ק.ס.) האט געוואונען ביי זדיכין (גייער), וואיטשעכאווסקי 2 (גייער) האט געוואונען ביי דאמבראווסקי'ן (ס.ק.ס.) רוזשעצקי (גייער) האט געוואונען ביי וואזשניצקי (ס.ק.ס.), מיראווסקי (גייער) האט געוואונען ביי גורסקי (ס.ק.ס.), ארסקי (גייער) האט געוואונען ביי מראטשקאווסקי (ס.ק.ס.), ווישניעווסקי (גייער) ביי בריקאלסקי (ס.ק.ס.) און אסטראווסקי (גייער) ביי נאוואק (ס.ק.ס.).

מעלדונגען

יודישע קולטור-ליגע, לאדזש.

הנחה-בילעטן אין שטאטישן טעאטער אין קינאס און אויף קאנצערטן.

די צענטראל ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה-בילעטן אויף אלע פארשטעלונגען אין אין שטעטישן טעאטער צו זעהר ביליגע פרייזן. די אפט. גיט ארויס אויף אלע טעג הנחה בילעטן אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט. די הנחות זענען בעדייטענדע.

מיטוואך און פרייטאג דעם 3-טען און 5-טען יאנואר 2 גרויסע הנחה-פארשטעלונגען אין שטאטישן טעאטער צו ספעציעל ביליגע פרייזן ווייל פון 30 גראשן ביז 1 גילדען מיט 90 גראשן. ביי דער קאסע אויף די זעלבע פארשטעלונגע קאסט פון 60 גראשן ביז 4.40

פאלקס-אוניווערזיטעט.

היינט, זונטאג, 8 אוונט ווייטערדיגע לעקציע פון ה' ויראווסקי פון ציקל ליטעראטור.

שפראך-קורסן.

ס'ווערן נאך אנגענומען איינשרייבונגען אויפן קורס פון פרעמדע שפראכן: ענגליש, פראנצויזיש און רוסיש.

דער קורס דויערט 3 חדשים, 2 מאל אין וואך. דער אפצאהל פאר'ן גאנצן קורס קאסט 10 זל. איינשרייב-געלד 1 זל.

עספעראנטא פאר ארבייטער.

די עספעראנטא סעקציע ביי דער ג.ע.ז. „קולטור-ליגע" ארגאניזירט א קורס פון עספעראנטא פאר אנפאנגער. דער אפצאהל פאר'ן גאנצן קורס קאסט 5 זל. איינשרייב-געלד נאר 50 גראשן.

קורס פאר עקסקורסיע-פיהרער.

די טוריסטישע אפטיילונג ארגאניזירט א קורס פון עקסקורסיע-פיהרער.

איינשרייבונגען ווערן שוין אנגענומען.

הנחה-בילעטן, איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע" זאכאדניא 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15 יעדן טאג פון 10 — 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אוונט שבת און זונטאג טעטיג אהן איבעררייס.

הנחה בילעטן אין שטאטישן טעאטער

די קולטור-קאמיסיע ביי דער באראכאוו ביב ליאטעק אל. קאשטשושקי 9 טעל. 191-50 גיט ארויס הנחה-בילעטן אין שטאטישן טעאטער, קי נאס און אין פילהארמאניע.

די הנחות זענען זעהר בעדייטענדע און זענען שטענדיג גילטיג.

דינסטאג דעם 2-טען און פרייטאג דעם 5-טען צוויי גרויסע הנחה פארשטעלונגען אין שטאטישן טעאטער צו זעהר ביליגע פרייזן פון 30 גר. ביז 190.

שבת דעם 6-טען יאנואר פון 10,30 ביז 4 נ. מ. קומט פאר אין קינא „ראקעטא" (פעטריקאווסקע 40) 3 גרויסע הנחה סעאנסן. ס'ווערט געשפילט די פראכטיגע קאמעדיע

„Urwis z Hiszpanji"

דער פרייז פון בילעטן פון 25 גר.

דער סעקרעטאריאט פון דער ביבליאטעק איז טעטיג יעדן טאג פון 10—2 און פון 4—10 אין אוונט אויף אל. קאשטשושקי 9 טעל. 191-50.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנקן

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונט. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטן און מענער-שוואכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפפאנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט גרויסע פרעמיערע גרויס מייסטערווערק רעזשי **CECIL B. de MILLE**

„בונט פון יוגענד"

נעכסטער פראגראם: דאס גרויסע מייסטערווערק „אנקעל מאזעס" מיט מאררים שווארץ אין דער הויפטראלע

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אנהייב 4 א זייגער נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער בייטאג.

היינט גרויסע פרעמיערע

CHARLES BICKFORD אין דער הויפטראלע

ס'נעהמען אנטייל 300 ארטיסטען און טויזענטער סטאטיסטען.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע

דער זאל איז גוט בעהייצט

Wszystkim swoim bywalcom i znajomym składa życzenia noworoczne „Grand-Café" H. Tomaszewski.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרוגקעס, הילט זשילאקעס א. א. וו.

נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.

לעטשניצע-פרייזן.

זאל גאנץ לאדז וויסן

אז דעם גרעסטן אויסוואהל פון

מעבעל

— ווי: —

שלאפצימער, עסצימער, גאבינעטען

ווי אויך איינצעלנע בעגענשטענדע בעקומט מען נאר ביי דער איבעראל בעוואוסטער פירמע

ה. לאזניק

לאדז, גדאנסקא 44, טעל. 162-56.

רוטינירטע

קראנקן-שוועסטער

נעמט אן:

דיזשורען, מאסאזשן און איינשפריצונגען.

טעלעפאן 157-49

Dr. med.

ALBERT GOTLIEB

אקושער און פרויען-קראנקהייטן

פיעטריקאווער 26 טעל. 177-50.

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—7 אוו.

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערן פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע

היטען

אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס

„TOLA"

23 Zawadzka 23

II wejście parter.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אראפ אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזונדער פאר דעם שווערסטן ברוך, אויך פאר הויקערס, ליידנדע ספעציעלע הייל-גארסעטן און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאכע פיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג! זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פאטיענטען פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

היערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען און הערצליכסטען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, בעוואוסטער ארטאפעד, ספעציאליסט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פארטער, פראנט, פאר זיין גרויסע מיה און וואונדערבארע היילונג, וואס ער האט צוגעטיילט מיין 5-יעהריג מיבערלאזן קראנק טעכטער'ל, וועלכע האט נישט געקאנט ארומגעהן און מעה-רערע כירורגען האבן פעראורדנט איינגיפע יאהר צו ליגען אין גיפס. יעדאך ווי נאר דער ספעצ. דיר. י. ראפאפארט האט נאר אנגעהויבען מיין געפעהרליך קראנק קינד צו בעהאנדלען, איז זי געווארען באמת געראטעוועט. מיט זיין פאכקונדיגע און צוועקמעסיגע אנגעלעגטע ארטאפעדישע הייל-גארסעט, איז מיין קינד אזוי געהיילט געווארען, אז זי בעדארף זיך אויסגעצייכנט און פיהלט זיך זעהר גוט. פאר זיין פארמערקזאמע בע-האנדלונג צו מיין קינד בלייב איך איהם אייביג פיל דאנקבאר.

(—) **Herman Edward Lebrecht**, Friedhofsverwalter

Łódź, Zgierska 127.

דער ארגינעל דאנק-בריף איז בײם נאטאר ראסמאן אין לאדז אונטער רעפ. נומער 2988 אין אויגוסט 1932 בעשטעטיגט. (10)

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

ערעפענט געווארען

אויף פיעטריקאווער 59 געוו. „Rogów"

פון גרעסטן אנאטאמיש-פאטאלאגישען

מוזעאום

וואס בעזיצט 6 אפטיילונגען, איבער 1000 עקספאנאטען, זעלטענע נאטור-ערשיינונגען פון דער וועלט ווי: צוויי צוזאמענגעוואקסענע קינדער (Sjami) א ציקלאפ מיט איין אויג, א קינד מיט 2 פנימ'ער א. ז. וו.

אפען טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אוו.

איינטריט נאר 50 גר.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

כירורגישער קאבינעט

Dra med. M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.

לעטשניצע-פרייזן.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

ראקאלען

פון זאפארט צו פערמיטען א ערשט-קלאסיגע וואוינונג פון 2 צימער און קיך מיט פארצימער און אלע בעקוועמליכ-קייטען, 2-טער שטאק, זוניגע וואוינונג, ווי אויך 4 צימער מיט אלע בעקוועהמ-ליכקייטען. — צו ערפאהרען לימאנאוו-סקיעגא 14, ביים ווירט. 7106

אנ'ארט צו שלאפען פאר 2 אנ-שטענדיגע יונגעלייט ביליג. פיעטריק. 36, וואוינונג 21. 7112

פערשידענעס

2 וויטטאווע-שענק צו פערקויפען ביי שווארצבערג, 6. שערפיצן 30, קא-פעלושען-ווארשטאט.

Zaginiony został kwit kaucyjny Łódzkiej Elektrowni za Nr. 56256 z dnia 18.6.1929 r. na Zł. 15.– na imię Estera Migdał przy ulicy Gdańskiej 8. Uczciwy znalazca zechce takowy zwrócić pod wskazanym adresem. 7106

Dr. med. Ignacy Grynberg

ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטן

צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

לעכער

צו וועש און הענט-שקעס ווערן געמאכט

שרודמיעסקא 8.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט — 8 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט — 24 גר. און דער זייט שפאלטען

אין טעקסט — 40 — . . . 60 — . . . 4

זאב'ן טעקסט — 12 — . . . 18 — . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט אין שפר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman